МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 67 (3919) | Ера, 4 июнь, 1964 шу. | Мах 2 кеп.

ДIАЙИЙНАЧА ХIАМАШТА—ДИКА ГIУЛАКХ

Навсарен производственни управлене «Ингушский» совхоза цхьоалгIача отделене тракториста Х. Дасхоева 100 гектара тIера ка болча ялаташта гербицидаш техай. ХIана ва болх хьажкIашта беш ва из.

СУРТА ТIА: тракторист Х. Дасхоев хьажкIашта гербицидаш тоха ва.

Н. Кобиашвиле сурт.

РСФСР йолча КПСС ЦК бюрои РСФСР Министрий Советеи

КУЛГАЦА КЪА ЦА ХЬЕГАШ

ХЬАЖКIАШИ ДОАКЪАРИЙ КУЛЬТУРАШИ ХЬУВКЪАЯР ДУХЬА МЕХАНИЗИРОВАННИ ЗВЕНОША ЛЕЛАЕЧА ЕРРИГРОССИЙСКИ ЯХЬА УСЛОВЕЙ ХЬАКЪЕХЬА

Ер кхоалагIа шу да механизированни звеноша хьажкIаши доакъарий культураши хьувкъаяр духьа Ерригроссийски социалистически яхь леляю. Из яхь хьайолаеннача хана дена дIайийна хIамаш кулгаца къа ца хьегаш кхера технологи шаьрьени эргайоахаш тоаеш, хьалха латтарий приемаш, агротехника толеш, Iилмана карагIдьнараш шерра юкъе ихуьаш хьабаькхий Российски Федераце механизатораш. ХIаьта царех дукхачар доккхий толамаш а даьхад. «РСФСР дикагIиола хьажкIаш лелаер» аха наьхха тIа йоахкаю значокаш аьхай итташ а кхы итташ а болча говзанчаша.

ДIанкъача шерашка а санна, башха-дика результаташ гойтай трактораштеи юртбоахача машинаштеи тохкамбеча Кубански Iилма-тохкама института экспериментальни боахамерча Социалистически Къахьегама Турпала В. Я. Первицко звенос. 445 гектар долча лаьтта 51,5 центнер фуаль ьхьа хьажкIаш кхеяьй кубаницаша. Болх беш волча хIара цхьаи сага лоархIаш 7.631 центнер хьажкIаш яьхай звенос. Цхьа центнер хьажкIий якхарга дIабаха къахьегам 8 минут я, хIаьта цунга дIабаха мах 82 кепиг.

Фуаль ьхьача хьажкIий 7.592 центнер кхеяьй 1963 шера Черкесий-Балкарой АССР «Большевик» яхача колхозерча А. М. Бесланеева механизированни звеноцарча хIара члена, 6.856 центнер — Краснодарски край «Урупский» яхача совхозерча В. И. Антохина механизированни звеноцарча хIара члена.

П. Г. Остапенкос (Амурски областа «Верный путь» яха колхоз) кулгалдеча механизатораша совкка чIоагIлуча кхаьча фийг болаш йола томар тIехьа хьажкIийн мошача гIаден 39 эзар центнер кхеяьй, хIаьта Т. Т. Трофимова звеноцарча механизатораша (Чувашски АССР «Правда» яха колхоз)—хIара болх беш волчоа лоархIаш 49 эзар центнер.

КПСС ЦК февральски (1964 ш.) Пленума жоп луш, Российски Федераце колхозийи совхозийи механизатораша керда социалистически декхараш тIайицад доакъарий культураш дика хьувкъаяра, дIацийнача лаьттан хIара гектара тIара продукци дукхагIа акхера, къахьегама овсарле лакхьяра, ялати доакъараши кхеарга дIабоаха мах лохбара.

Укх деношка РСФСР-а йола КПСС ЦК Бюрои РСФСР Министрий Советии хьежай 1964 шера хьажкIаши доакъарий культураши дика хьувкъаяр духьа механизированни звеноша (бригадаша) лелаеча Ерригроссийски социалистически яхьа условей хьакъехьарча дешага.

КПСС обкомаши крайкомаш, автономни республикай Министрий Советаш, крайисполкомаши облисполкомаши, производственни колхозно - совхозни управленей партийни комитеташ, производственни колхозно-совхозни управленеш, колхозийи совхозийи кулгалкхой а специалисташ а декхарийла ба дика кхаьчача хьажкIий, хьалха кхачача фуни сортийи, томар тIехь хьажкIаш а йолаш мошача гIада лакха хьувкьамаш кхедар, продукце единица якхарга дIабоца къахьегами рузкъей кIезигагIа а долаш, доакъарий культураш дIайийнача хIара гектара тIара дукхагIа доакъарий единицаш яхар духьа механизированни звеноша (бригадаша) шерра социалистически яхь лелаелга вIаштIехьдаккха. Цига къаьстта терко тIаялийта еза новаторий опыт, хьалха латта технологи юртбоахама продукташ йоахача дукхагIа юкъеихаьяра.

Ерригроссийски социалистически яхьа условеш чIоагIъяьй. ДIАИХАЧА ШЕРАШКА САННА ХЬАБОАЛА ХЬУВКЪАМИ ДIАДУВШ ДОЛА ЛАЬТТАШИ МАРА ЦА ЛОАРХIАШ А ДОАЦАШ. ХIАНЗ УСЛОВЕШТА ЮКЪЕИИ. ХЬАЙ ЗВЕНОЦА БОЛХ БЕЧА ЦХЬАН САГА ЛОАРХIАШ ЙОАККХАШ ЙОЛА ПРОДУКЦИ ЭГГАРА КIЕЗИГАГIА ХИЛЧА А МЕЛ ХИЛА ЕЗА ХЬАХЬОКАШ ЙОЛА ПОКАЗАТЕЛЬ. Масала, хьалхара преми яккхара хьажкIаш кхерашa доккха деза (зонашка хьежжа) дика кхаьчи ялат 3000 — 4000 центнерал кIезигагIа доацаш е звеноцарча хIара члена лоархIаш 25 эзар центнер гIад а тIехьа моша хьажкIаш. Доакъара культураш кхееш болча механизатораша болх беш волча хIара сага лоархIаш 3 эзар центнерал кIезигагIа йоацаш доакъарий единицаш яха еза.

Яхьа условеш кхоачашъяь механизированни звенош (бригадаш) довзтаяр духьа ахчан премеш оттаяьй:

хьалха ккачача гибридийн сортийн фуи ялатийна лаьрхIа хьажкIаши, хIаьта иштта томар тIехьа хьажкIаш а йолаш моша гIад кхедеш йолча механизированни звеноша (бригадашта) — 150 хьалхареи 250 шоллагIен премеш, звеной хIара члена «РСФСР дикагIиола хьажкIаш лелаер» яха наьхха тIа йоаллаю значок а луш;

доакъарий культураш кхееш йолча механизированни звеношта (бригадашта) — 150 хьалхарен 250 шоллагIен премеш.

Хьалхарча премешта оттадаьр 600 соми шоллагIа ярашта оттадаьр 400 соми да хIаранена. Ахчан премешта мettел цу ахчан махьа совгIаташ тела а мегаргда.

РСФСР Министрий Совето премеш хьожаю КПСС обкомаш, крайкомаша, автономни республикай Министрий Советаша, крайисполкомаша, облисполкомаша хьачубеннараштa. Премеш хьожаяра эша материалаш РСФСР Министрий Советага хьачулу 1964 шера 1 декабрая тIехьа ца йоалийташ.

«ЗНАНИЕ» ЯХАЧА ЕРРИГСОЮЗНИ ОБЩЕСТВА ЙИЪЛАГIЧА СЪЕЗДАГА

Деза новкъостий!

Советски Союза Коммунистически парте Централыни Комитето чIоагIагIа даькъала буц общества мугIарашка вIашагIкхийттато сий долча советски интеллигенце, промышленни юртбоахамен производства хьалха латтарийн новаторийн дукххача эзарех латта ерригa отряд а, «Знание» яхача ерригсоюзни общества IV-ча съезда делегаташ а.

Коммунистически парте, беррига советски наха лакха мах бу аненеш халкъа яла ьнна парте шоашта тIадилла доккха гIулакх сийленца кхоачашдеш болча общества членашта шоашта йолча гIойлен духьа доацаш беча беркатерча балха.

Коммунистически общество хьалъяра хIанзарча этапе чIоагIагIа лаихбениаб мехха идейнии культурнии вахарера «Знание» яхача ерригсоюзни общества лоархIам. Бехктоххамера декхар да знаней тайп-тайпарча доакъошка тIа-тIа дукхагIа лакхлуш дола дукххача адамий духовни хьашташ кхоачашде дезаш, Iилманен культураней, техникаяей хьалха латтача производственни опытан керда карагIдьнараштa пропаганда е езаш, буржуазии идеологеца, шираче замах наьха сакхетам чу дисачи веча гIулакхаща лоаттабеча къовсаме хьинаре лакъа лаца дезаш, Iилман мировоззрени кхеира, советски обществе беррига къахьегамхой сакхетам чу коммунистически морала принципаш чIоагIъяра партена новкъостал де дезаш обществана хьалхашка латтар.

КПСС Централыни Комитета лов «Знание» яхача ерригсоюзни общества IV-ча съезда болх толаме чакхбалар, цо дIахойт дIадо а коммунизм хьалъяра сийлахь-доккхача гIулакхa, керда саг хьалкхевара, советски халкъа политически культурни боарам дIахо айбар духьа лоаттабеча къовсаме обществах денален тешамен парте гIонча кургхиларах ше чIоагIа дог тийша йолга.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ.

Пачхьалкхенга юрта боахама продукташ йоххара ах шера план 1 июнага ккаччалца кхоачашъяра хьакъехьа

СВОДКА

(эх шера планаца процентаща нийсдича)

Производственни управленеш	Шура	Дулх	Фуалт	Тха
Сунженски	85	75	102	8
Ножай-Юрта	71	52	38	51
Шелковски	70	66	67	10
Наурски	67	51	52	25
Грозненски	65	63	90	8
Шаьла	65	59	57	58
Урус-Мартана	61	71	52	19
Наьсарен	56	70	44	5
Ведана	52	38	32	68
Советски	41	36	45	41
Ерригача республике гIолла:	68	61	71	15

ГАРОЛЬД ВИЛЬСОНАЦАРА Н. С. ХРУЩЕВА КЪАМАЬЛ

КПСС Централыни Комитета Хьалхарча секретара, СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущева 2-ча июне Кремле тIайицар СССР парламентски группо вийха воаллаяь Советски Союзе вола Великобритане лейбористски парте лидер Гарольд Вильсон.

Н. С. Хрущевнен Гарольд Вильсонан юкъе доттагIал тIехь гучахьара къамаьл хилар хIанзарча дунен халкъашта юкъерча гIулакхий дешаех а, хIаьта иштта шиниа оагIонна хьашт долаш йолча кхычa проблемаех а.

Къамаьл деча хана Гарольд Вильсонаца цига бар на керте латтача делегаце членаш — лейбористски парте боккхий деятелаш Патрик Гордон Уокер, Майкл Стюарт, английски парламента член Джозеф Слейтер, лейбористски парте исполкома отделий кулгалдой Давид Эннале а Джон Харрис а.

Къамаьл деча вар СССР Лакхехьарча Совета Къомий Совета председатель Я. В. Пейве а СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра хьалхара заместитель В. В. Кузнецов а.

(ТАСС).

ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИЙ СОВЕТА (IX-гIа ХЕРЖА) VI СЕССИ ГУЛЪЯРАХ

Горисполкомо Грозненски городской Совета депутаташка дIахойт тахан, 1964 шера, 4 июне делкъел тIехьагIа 2 сахьат даьлча городской Совета яхлагIа сесси (IX-гIа хержа) гульеш хилар.

Сесси хургья С. М. Кирова цIерахча культуран салаIарен парка Къайлача театре (Чехова улица).

Дувцаргдола доаш:

1. Города транспорта болх тоабара де дезарех. (Докладчик — горисполкома председатела заместитель нов. П. И. Минаев).

ДИКА ХЬУВКЪАМ КХЕБЕРГБА

Тха «Экажевский» совхозо, керттера культура коартолаш а йолаш, дукха культураш кхею. Масала, 2500 гектар ялатинеи силосан лаьрхIа хьажкIаш, 530 гектар шекара свекла, кен, горох, 2473 гектар гурахьа дIалийна ялат да тха. Дукха ха я Наьсарен управлене боахамаща коартол кхею, цхьабакъда, шIаккха а йийнаш укказа из культура хIанз миссел дукха, 694 гектара тIа я тха коартол. Цудухьа къаьстта теркам тIабахийта бийзар тха коартолаш дIаера балхаш дикача агротехнически хана чаккдахаре а царна гIулакх дара а.

Коартолаш дIаера план вIаьсти кхоачаш ца еш дисар тхо, хIанз аьлча дIаде коартолий фу лацар совхозе. Керда вIашагIъелла я из. Цудухьа оаха лаьрхIад аьхки кхы а коартолаш дIа а йийна план кхоачашъе.

Хоза хьатIайоагIаш латт хьажкIаши шекара свеклаи. Тхоай техника тиша яле а ялат дIадера лаьтташ лерттIа кийчдир оаха. Цхьа гектар ялатий дIаекзар во кийчдаьча лаьття. Цудухьа хIанз хьатIайоалаш латта коартолаш, хьажкIаш, свекла дика я.

Цу культурашта мамогга гIулакх деш да тхо хIанз. Цу балхо вIашагIъехка механизированни звенош я совхозе, цул совгIа укх шера оасар чIоагIа дукха хилара цхьацайолча моттигашта оасар дергдолаш, бахачи нахах а яьй оаха звенош. Цар шекара свекла кхеергья, бакъда коартолашта бокъонца культиваци ца юлача оасар а дергла цар. ХIанзле 100 гаргга гектар коартолашта оасар даьд совхозе. ХIаьта оасар дилехьа шозза макха баьккхаб коартолашта, 400 гаргга гектара культиваци яьй. Коартолаш къаьстта дика хинмай дикагIа болча трактористаша звеньевойша ни. Гаракоева, Хиндиева, Итазова къахьийгача. Коартолаш меттел хьажкIаши спеклаи дика я цар звеношка. Къастта минеральни подкормика а еш гуваш де боалургба звено членаш коартолашта.

Теркал ца еш йитаа оаха свекла а. Лакхе ма аллара 530 гектара тIа я из, хIаьта хьатIайоалаше а гектарникашта дIаекъ, хIанзле дIайийкъараш 440 гектар я. Цар лерттIа дIаболебаьб болх. Оасар даь, нилхъяь хIанзле 200 гектар свекла шеньяьй совхозе. Цул совгIа сетчати макхаш даьхад 450 гектара тIа, 250 гектара тIа культиваци яьй.

Культиваци ю оаха е оасар деча наха тIехьа е царна хьалха. Цу гIулакхо торо хулийт оасар шенлаь дIададаккха.

ДIае кIезига тIехьаьлларах цхьацийолча отделенешка дукха лакхьеннаш хьажкIаш. Цудухьа микхашца доаду оаха оасар, хIана аьлча нагахь санна оаха хIанз культиваци йолайча астаро къайлайоахаргьяр хьажкIаш.

ХIанзле 1800 гектара тIа баьккхаб макха, иштта хьажкIаш хьа тIа ма йоагIа шоалагIа а боаккхаргба из.

Бакъда, деррига гIулакхаш даи тха иштта дика. Гурахьа дIадийнача ялаташта юкъе дьынача оасарца къовсам дика лелац тха.

Химически средствашца лелабу оасарца къовсам дикагIа долча боахамашка. Из де торо яц тха, хIана аьлча молхаш етта цхьа еха машин мара яц. Цудухьа гурахьа дIадийна дуккха кIа воча хьеле да. IажагIча дизо кIалдуташ латт из. Бутт хьалха деня самолет яйта тхона ихаш дехар даьд оаха. Цунах хIама хиннадац: аэродром яц яхаш самолет яйтанц. Цхьабакъда, из ца йойте гурахьа дIадийнача кIии хьувкъам геттара лохбалара кхерам ба.

Дукхача хана дена эксплуатаце хинна тиша яле е тхоай машин вIаштIехьъяккха а къайола торонаш оарцагIъяхьа а гурахьа дIадийнача ялаташта молхаш тоха долвеннад тхо.

Иштта къовсам лоаттабу кердача совхоза коллективо ялат хьуркъадара. Сихха кийчо еш да тхо на чуццара а.

С. ЦЕЧОЕВ.

Наьсарен производственни управлене «Экажевский» совхоза керттера агроном.

Оасар дац пропашни культурашта

Iалаьмате воча хьала тIа я Шаьла производственни управлене ХХ-ча партсъезда цIерахчен «Коммунизмага бода никъ» яхачен колхозашка дIайийна пропашни культураш.

300 гектар и ХХ-ча партсъезда цIерахча колхозе шекар доаккха свекла. Цунна гIулакх де вIашагIъеллай бархI звено. Цхьабакъда, свекла дIайийна дукхагIа йола участкаш геттара бIеха я. Масала, гороха йихе дIайийна Магомадова Залпа керте латтача звенос гIулакх де деза участок совбIеха хиларах оасар де а хала долаш я. Звено членашта дийнахьа ах норма кхоачашъе а магац цига. Цул совгIа геттара нийлха а я тIаьнка свекла.

— Ераш-м шоалагIа юха йиймачул тIехьагIа я иштта «дика», — йоах звеньевая йолча Магомадовас.

Свекла цу тайпара эсала хьатIаилар бахьан да на во кийчдаьча лаьтта дIайийна хилар. ХьатIаьннначул тIехьагIа ханнахье гIулакх а даьдац. Цудухьа оасар котдаьнна.

Во вIаштIехьбаьккхаб кохазе къахьегам. Шоай безам ца хилча балха ара ца боалаш бола колхозникаш а нийслу артеле. Балха хьаухарех а дукхагIа бараш Iуйрийна бархI-ийс сахьат даьлча мара кхашка арабовлац, хIаьта сайрийна пхи сахьат даьлча нах цIа а бахе юха доассалу кхаш. КIезига пайда эц цига механизмех а.

500 гектара тIа я колхоза хьажкIаш.

Уж дIайийнача кхаь участка тIа хилар тхо. Массанахьа цхьа сурт дар: дика тIаяла йолаенна хьежкIаш баьцо къайла йоахаш латт. Цхьабакъда, кхашка бIаргагац культиваци еш йола тракторашъ.

Цу кхоачамбоацараштa сагота волчоа а уж сихха дIадоахаргдолчоа а тара дацар тхога колхоза председатела нов. Вахидова даь къамаьл. Из болх бехктоккхаме хеташ вац из. Уж уйлаш дIаяха еза. Пропашни культурашта гIулакх де нах эрабаха сихха оарцагIъяла еза колхоза правлении партийни организаци.

Иштта во лел гIулакхаш цу управлене «Коммунизмага бода никъ» яхача колхозе а. Нов. Джангиреева кулгалдеча бригада дукхагIа йола культураш планал совгIа дIайийра. ЙоагIачул совгIа дIайийра шекара свекла а. Из 151 гектара тIа я цига. Бакъда, свеклана гIулакх де деза ха хьатIакхаьчача цунна магаизар цу балха оарцагIа вала. Цу колхоза кхыча бригадай гIулакхаш кхы а вогIа да. Беррига ина тIа а бахийта свекли ца йойташ кIалхаръяккха еза цар хIанз.

600 гектар хьажкIий а я цига. Из культура а оасаро кIалъюташ латт. Колхоза правлени хьалхе а кийчъенна яц пропашни культурашта гIулакх де. Цудухьа цар тракторашкхай тIа араьнначул тIехьагIа массехк дийнахь сеца лаьттар доагор ца хилар бахьан долаш. Тоъац колхоза хьажкIаштеи свекланеи мугIараштa юкъе обработка яра эша культиватораш. Ала деза, цу боахамий кулгалхоша ца тоъа техника Iалашъяра цхьаккха хIама ца делга. Уж наггахьа мара кхашка ца хулаш дукхагIа йолча хана конторе багIа. Хатта доагIа маца тоабергба болх?

З. ГЕЛИСХАНОВ.

ХЬАЖКIАШТА ДИКА ГIУЛАКХ ДУ

Урус-Мартана производственни управлене «Лермонтовский» совхозе 2000 гектара тIа дIайийнача хьажкIех аханешта культиваци яьй. Лакха хьувкъам хьалкхебара тIагIертта къахьет механизатораша. Дика цIенду цар кхаш, цIенъдаь дIадоакха оасар. Цул совгIа дика пайда эц совхозе гербицидех а. 1105 гектара тIа тайсай уж хIанзле а.

Тешшаме кхоачашду шоай декхараш Матаев Берса, Акаев Рамзана, кхычар. Дийнахьа 1,5 — 2 норма кхоачашъю царех хIаране.

П. ПОПОВ.

ХЬИНАР СОВДУВЛ

«Красный молот» яхача заводе инициатива хьал а лаьца хьинаре къахьеташ я тха цеха коллектив. Валови продукци арахецара пхе бетта план 104,2 проценти май бетта план 103,6 проценти кхоачаш а еш планал совгIа кхо эзар сом мах бола продукци арахийцай оаха.

Российски Федераце 30 миллиард фонде а дика дакъа лоац цеха болхлоша. Укх шера балха юкъейихьа рационализаторски предложенеш 13 совгIа я. Цар пачхьалкхенна массех эзар сом пайда баьб. ДикагIболча рационализаторех лоархIаш ва токарь Багашев Уваис, слесарь Погосян Васак, кхыбараш.

Ялх бетта план кхы а тIехкхоачашъяра хьинаре къахьегаш ба тха цеха болхлой, смена норма 160—200 процент кхоачашъю царех хIаране.

И. СОБОЛЕВ.

ЦРМЗ механически цеха начальник.

Лоархlамера гIа

СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра А. А. Громыкоси СССР-ерча Америка ВIашагIкхийттача Штатий посола Фой Д. Колерен шоай правительствашa шоашта тIадиллaрах 1-ча июне Москве кулгаш яздаьд СССР-ан США-нен юкъерча консульски конвенцена.

Конвенце нийсдергда советско-американски консульски гIулакхаш. Цо оттаю консульски учреждеш хьеллара порядоки консульствай болхлой декхараши, консулий декхараш, функцеш, бокъонаш белгалъю.

Конвенцена кулгаш яздеча хана цига бар советски доазол дехьарчен пресса дукха викалаш.

Конвенцена кулгаш яздаь даьнначул тIехьагIа А. А. Громыкоси Фой Д. Колерен лоаца къамаьлаш дар.

А. А. Громыкос белгалдаьккхар, конвенци яр СССР-ан США-нен юкъера гIулакхаш лер тIа дахарен тоадарен гIулакха баьккха лоархIамера гIа хилар.

Ше къамаьл деш посола Фой Д. Колера аьлар США-нен СССР-ан юкъерча консульски конвенцена кулгаш яздар белгала башха-дика событи я аьнна.

(ТАСС).

ТIЕХКХОАЧАШЪЯЬЙ

Семилетка яххлагIча шера хьалхарча ах шера план хана хьалха кхоачашъяра хьинар кхо ца деш къахьегаш я Грозненски нефтемаслозавода коллектив. Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча тха завода коллективо валови продукци арахецара пхе бетта план 108,1 проценти товарни продукци арахецара план 105 проценти кхоачашъяьй. Цу пхе бетта планах лаьрхIачул совгIа завода технологаша арахийца продукци бIаьш эзараш сомаш мах болаш я. Май бетта геттара дика къахьийгад цар: валови продукци арахецара план 108,2 проценти товарни продукци арахецара план 101,7 проценти кхоачашъяьй.

Завода установкай коллективашта юкъе хьалха латтачарех я Атанисьянц Ниnас кулгалду литейни крепитела установка коллектив. Май бетта валови продукци арахецара план 7 ди хьалха кхоачашъяьй цо. Дика къахьегарца белгалваьнна ва вокххагIа вола оператор Бондарь Николай, слесарь Жолотухий Михаил, кхыбараш. Иштта дика къахьегаш я Сергеев Тимофей кулгалду № 19 йолча установка коллектив а. Май бетта план 28-ча мая кхоачашъяьй цо.

Ялх бетта план иттех ди хьалха кхоачашъяра хьинаре къахьегаш ба завода технологаш.

Г. БАЗАЕВ.

Грозненски нефтемаслозавода оборудоване отдела инженер.

МОСКВА. СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь, ГДР Пачхьалкхен Совета председатель Вальтер Ульбрихти КПСС ЦК Хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущеви шоалла къамаьлаш деш хилар Кремле.

Сурта тIа: къамаьл деча хана.

С. Стужина сурт. ТАСС фотохроника.

ЮРТА БОАХАМА
къахьегамхошта — кхетам

«Терский» совхозе болх беш я «Знание» ахача Обществан члений 11 сагах латта группа. ДукхагІа бараш юрта боахама специалисташ ба уж. КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решенеш юрта къахьегамхошта дІайовзийташ докладаш, беседаш льй цар совхоза бригадашца, звеношка, фермашка.

Группа члений инициативах бетта цкъа доаркаш кварталах цкъа жа Іуйн ди ду. Цу деношка юрта боахама специалисташа лекцеш ещ, дикагІа болча доаркаша, жа Іуша, кхычар шоай балхах лаьца къамаьлаш ду, шоай балха опыт дІайовзийт, социалистически эхьа итогаш ю, кхоачамбоацараш а уж дІададара де дезараш а дуаш.

Обществан членаша хадданза агрозооветдешара курсашка совхоза болхлошта шиъ-кхоъ, кхы дукхагІа а балха гоазалаш Іомаю. Нагахьа санна механизатор, тракторист, комбайнер, шофер, слесарь хилча из моллагІдола гІулакх лоархІ. Бакъда хьайбий боахаме цхьан сага шиъ-кхоъ говзал Іомаяр оаздъало да. Цу хьакъехьа дикка хІамаш карагІдаьннад «Терский» совхозе. Масала, доаркашта электрически хьисапе доахан детта, Іаса деш а йз Іодаь даьлча а пунга хьаша, нагахьа санна хьайбанца сихха Іирбе де эшаш моттиг хилча цунна новкъостал де хов. Иштта доаркаш ба Бойченко Евдокия, Киндиева Нанисат, Кадирова Маликат, кхыбараш. Жа Іу осеминатор а, ветеринарни болхло а ва, цунна электричествацa жа ларга хов.

Хьайбаш кхоабаш а лелаеш а 100 совгІа моттиг йолча, йоккхача территори тІа бекъабенна боахам болча «Терский» совхозе болхло шиъ-кхоъ а кхы дукхагІа а балха говзал йолаш хилар бокхача лоархІаме до. Из дика кхета а деш, цу тІехьа болхлошта кхетам лу группа членаша.

Іилманна карагІдаьннараш нагага дІадовзийташи уж шоай совхоза производствана юкъедохийташ дикка толамаш даьхад группа членаша.

Доакъарах карбамид техача деттача доахана лу шура 3—4-зза дарегІа хул, хІаьта хьайбашта тІаьхетача дулхага 5—6-зза кІезигагІа хІама дІадоха.

«Терский» совхозе из метод эгара хьалхагІа юкъейоалаяьй совхоза 4-ча отделене зоотехника А. Г. Миилева. Из метод цо дІейоарживьй кхыча отделенешкеи лоалахарча «Надтеречный» совхозе.

3-ча отделене зоотехнико И. А. Титухинас цхьан Іатта 100 грамм доархІаш карбамид теха хьакІийн рожен силос доахания хьокхарах 10—15 процент дукхагІа а 0,4—0,5 процент хьаьнагІа а шура елар, хІаьта 2-ча отделене из иштта хьенхача доахенара хьакла шура 0,7—0,8 процент хьаьнагІа яр.

Совхозе чІоагІа даьржад Іаьсаштен курсаштен искусственни шура хьокхалга. Хьоар, эхьа горох, чич, жмых, тайп-тайпара йола химически препараташ вІашагІъеш чакхъьккхача шурийла хьаю из, совхоза ветеринарии лорен зоотехникен рецептах. Мерзача шурел вогІа хилац из Іаьсаштен курсаштен — дегІ дика а дахь, унахкІена а хул. Из бахьан долаш дукха мерза шура юс бахача наха.

Совхозе гидропонни хьисапе хьаьлкхеду котамаштен кІоригаштен дола витамини доакъар. ЧІоагІа кІезига йов из дилача кІоригаш, хІаьта котамаша фуаш 10—15 процент дукхагІа ду.

Дукха къахьегам дІабоха жа лоргаш. Группа членаша совхозе дІа а йовзийта, юкъейоалаяьй жа даргара оренбургски способ. 30.000 устагІа ба совхоза йиьлагІча отделене. Иштта жа долча дика хелу цу способах доаца беркат. Сменах юкъера лаьрхІача цхьан сагО 65—70 устагІа лорт ду способах, хІаьта А. Котова сменах 73—80 устагІаш тІера тха довлух.

Культураш дІаяош доала лаьтта тоадарга хьешка лул дукхача даькъе уж хьуакъар а. Масала, гектара тІа 2 центнер аммиачни селитра, 2 центнер суперфосфат, 1 центнер калийн тух дилача «белостая» аха кІа 12 центнер дукхагІа доал гектара тІара. Цу гІулакха йоккха терко ю совхозе. Дукхьал ца бола ялат дІадийнача лаьтта укх шера 5774 центнер суперфосфати аммиачни селитри йиллай, хІаьта гурахьа ялат дІадийнача 3000 гектараш бІаьсти дийнача 550 гектараш подкормка яьй. Гектара тІа цхьа центнер гранулированни суперфосфат йиллача ялх центнер дукхагІа хьувкъ хьажкІаш. ХІаьта совхозе хьажкІаш лелаю 16 механизированни звено я, царех 2 В. Первицкое методах а йолаш. Гектара тІа 1,5 центнер лоархІаш 900 гектар хулача лаьтта гранулированни суперфосфат йиллай цар.

Лаьтта кийчдара, культураш дІаера, наьрна гІулакх хара, культураш чузцара мел эшача машинашца Іалашьвь я звенош. ХьажкІел совгІа горох, шекара свекла юе цар. Къьстта дика хул цар лаьтта горох (гектара тІара 20—25 центнер йоал). Цудухьа планах 300 гектар мара йоацача 800 гектар дІайийнай цар.

Укх шера эгтара хьалха дика кийчдаьча 50 гектар хулача лаьтта дуга дІадийнад «Терский» совхозо.

Совхоза болхлошта юрта боахам дика дІабовзийташ. Іилманен дикагІа йолча практикаиен карагІдаьннар, передлар балха юкъедоаладеш, дикагІа йола опыт шерра дІайоаржаеш «Знание» ахача Обществан членаша бечa балхах доккха беркат хьаьгнад «Терский» совхозе боахама дорригача доакъошта, тІехьайиса химачара хьалхе латтараишта ийсувина дІаеттай из. Боккха пайда луш болах ба из совхоз: ДІаьхача шера, цул доаца 1.724.000 сом яр, хІаьта укх шера хьалхарча кварталe а пайда боалаш болх бу цо.

М.-Г. ИНАРКИЕВ.

КАРЕЛЬСКИ АССР. ХІанзалца шига хилалза дола чкъаьрий да карельски Іамашка. Иттаж эзараш дола овулеш кхаьчад укхаза Байкалера.

Массехк шу да Іамашкарча чкъаьрий боахама Карельски пачхьалкхен Іилма-толкама института болхлоша Іалашна хила Іамашка форель, карп яха а кхыча породах дола а чкъаьрий кхеду. Дукха ха йоацаш Іилмахоша чкъаьрий даха аьнна чкъаьрий лушкарашка дІабелнаб кхо Іам.

Керда бахархой дика хьаІемаб карельски «прудашка». Контрольни хьисапе даьхача чкъаьраша хьахьекхад, Іалама хьалашка карп яхача чкъаьра 3 шера 2—3 килограмм дегІ довкхаш хилар.

Геттара къаьнарча Іамий, Кареле царед оаллача тайнара, лачбушкай, бердий йистошка гаргарча хана хьалхе йолалургйа йоккхий гІишлош. Республика Іамашкарча чкъаьрий боахам дегІабоалабара генеральни схемах укхаза хьалхе даьрхІад юрдача техникапа Іалашъяь йола 10 чкъаьрий комбинат.

Сурта тІа: арнчара инкубаторе. Укхаза Іоаннех хьхтра хурсдолча чкъаьрий дичиякаш.

С. Майстерманн сурт.
ТАСС фотохроника.

ИШТТА КЪА А ХЬЕГ, ЯХА А ЯХ КОЛЛЕКТИВ

Семилетка кхьлагІча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шорра социалистически эхь а йоаржаь къахьегаш я Грознески мехкдаьтта чакхдоаккхача завода установкай коллективаш. Царна юкъе а белгальъяьна я Хаджиев Султанча кулгалду коммунистически къахьегама сийлен цІи яккхара къовсам доаттабу № 8 йолча установка коллектив. Завода установкай коллективашта юкъе эгтара хьалха 17-ча мая кхоачашъяьй по валови продукци арахецара 5 бетта план. Май бутт боалехьа ялхлагІча бетта чотах ваарам токлаш мехкдаьтта продукци арахийцай. Май бетта план шин ди хьалха кхоачашъяьй установка технологаша. Иштта дика къахьегама толамаш даха вІаштІехьдаьлнад установка коллективе хІара технолога берригa шиї ина тІабехийта къахьегарах, бовтІача бесса болх ниса вІаштІехьбаккхарах.

Тайп-тайпарча къамех бола нах ба установке болх беш. Царна юкъе ба эрсий Л. Болдасови Е. Генерозови, нохчо В. Шуаипов, гІалгІа Дж. Льянов, дагестанец О. Мамаев, иштта кхыбараш. Цхьа дезал санна барт тайна къахьегаш ба уж. Цхьанне ца хоавр шоллагІчо дІахьех, вІашк новкъостал ду коллектива членаша. Нагахь санна моллагІча технолога участка балха юкъе кхоачамбоацар нийсделча, из сихагІа дІаяккхара массанй а серцагІовлеш хиларах, цхьа дезал санна тхо барт тайна хиларах чІоагІденнад тха коллектива юкъера доттагІал, — йоах установка начальника нов. Хаджиева. Масала, дукха ха яц Льянов Джабраил цу установке оператора гІончалла балха вена. Балха говзал Іомве гІерташ из хилар гучадаьлар къахкарча деношка. Установка технологаша лаьрхІар шоай балха опыт дІа а луш оператора говзал цунна Іомае. Балха говзал цунна дика дІайовзийташ цахаддаш цунца болх беш ва оператор нов. Золотарев, установка начальник нов. Хаджиев. ХІанзлехьа дика кхийттав из шийна балхах. Ши-кхо бутт балалехьа операторалла болх бе воалургва Джебраил.

ВІаши новкъостал дарал совгІа бехк а бу оаха бе боагІачоа. Дукха ха йоацаш цхьана операторе шийна бехках толхайир установка режим. Коллектива шийна баьбехк раьза хинна дІатІаийцар цо. Балха тІа шийна дикагІа ка хьалча дика хеташ новкъостaша дувнилга кхета а даь дІахо йодача хана из санна дола кхоачамбоацар балха юкъе ца нийсдалийта дош велар оператора. Цул тІехьагІа из санна дола кхоачамбоацар нийс а деннадац. Уж санна дола масалаш дукха довлалде йиш я.

Политмассови болх а дика вІаштІехьбаьккхаб установка технологаша. Каст-каста балхах лаьца беседаш хул. Цу беседашка болх аттача бакхара дукха предложенеш тел технологаша. ХІара болхлочоа дика дІайовзийтай КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий материалаш, чар яь решенеш лехара юкъеяхьара хьинар кхоаш болхлоша.

ЧІоагІа лоархІаме я установке бетта цкъа араювла «къахьегама листок». Цу тІа дувш даьха къахьегама толамаш, хІаьта балха юкъе нийсденача кхоачамбоацарашта критика ю, дІахо йодача хана болх тоабара де дезараш дуаш.

Установка болхлоех дукхагІбараш общественникаши деша багІаш ба. Масала, нов. Болдасов профсоюза цеховой комитета член ва, хІаьта нов. Золотарев ВЛКСМ цехкома член завода комсомольски прожектора член ва. Уж санна бола общественникаш кхи дукха а ба. Коммунистически къахьегама сийлен цІи яккхара де дезараш дукха да, царех керттерчарех да балха говзал хІаране дика лаьхъяр. Из кхетадаш дешаш ба болхлой. Царна юкъе ва укх шера нефтяной институт йоаккхаш вола О. Мамаев, технически училища йистейоаккхаш вола В. Шуаипов, школе деша вагІа нов. Генерозов, иштта цхьбараш.

Къона специалист ва установка начальник Хаджиев Султан. Шина шу гаргга ха мара яц цо цига болх бу. Цу юкъа дикка тоабьй цо хьалха ледара лелаш хинна установка болх. Балха ди йистедаьлча кхоана де дезачух графика оттаю, из массаволча операторa, болхлочоа дІайовзийт цо. ХІаре дешна баьча балха итогаш ю. Нагахь санна цхьа минут вися а болхлоех саг тІехьависача балха тІа хьатІаватац из, цунна прогул лоархІ. Цул тІехьагІа установка юкъарча собране дуаш из гІуллакх. Иштта болх вІаштІехьбаккхарах укх тІеххьарча хана къахьегама дисциплина телхаеш моттиг хинна яц.

Российски Федераце 30 миллиард фоиле а дика даькъа йоац установка технологаша. Укх шера пачхьалкхенна кхоь Іы 5 бІаь тонн я, хІаьта планах совгІа кхоь электроэнерги 4 процент я. Цо торо хилийтай пачхахьалкхенна масех эзар сом ахча кхоле. Укх шера коллективо балха юкъейхьй лаьрхІараш 12 рационализаторски предложени яр. Уж предложенеш хІиндлехьа балха юкъе а хьоа шера план толамца кхоачашъяьй цо. Цу предложенеша баь пайда а бІаьш сомаш ба.

Укх шера хьалхарча ах шера план хьал хьалха кхоачашъяра «Красный молот» ахача завода почин раьза хинна хьал а лаьна валови продукци арахецара ялх бетта план 14-ча июне кхоачашйе дош деннад технологаша. Из дош даза кхоачашдара цкъа минут ха зехьа йоа ца еш къахьегаш ба уж.

Б. КОСТОЕВ.

МИСТЕР ЛАКЕНБАХ ТУРИСТ, КОРРЕСПОНДЕНТ, ЭКОНОМИСТ САННА

Укх тІеххьарча ялх шера СССР йоаккхача промышленни продукце боарам 75 процент лакхбеннаб. Продукци дегІаярца шерлу производства концентраци, дукхагІа хул предприятеш. Бокъонца шийна боарамера гІуллакх да цар бечa балха планированни ярен мах барен система даим эргайоахаш тоае езаш хилар, хІаьта цу даькъе де дезараш шерра, тІагІертта лохаш а да. Деш дола къамаьл: **централизованно-плановой кулгалдар къахьегамхой инициатива мамогта шерагІа йоаржаярца хьаьна тардера тІа-тІа дукхагІа эффект йола способаш лехара хьакъехьа** да. Бокъонца укжамо декхараш дар КПСС ХХІІ-ча съездо советски экономисташта хьалхашка оттадаь хинараш. Кхыча предложенашца цхьана хьаоттаеш а ювцаш а я предприятей коллективаша бечa балха мах барен из тоабарен пайда лоархІам чІоагІбара предложени.

Шо-шоашта хет-хетача тайпара лоархІ из США-рча «парлІетача предпринимательства» галоахараша — СССР-ах капитализма хьисапера цхьа дакъа хиларга сатуесарех барашо, шоай мехка халкъ тувладе гІерташ бараша: «Капитализм — из хІанз капитализм яц, социализмага дІакхачий йоаллар я, вай методаш вІашагІайоагІаш латт, вай а пайда ба, цар а ба пайда...».

Миштa латтал-теш, белггала аьлча, СССР-е пайда хьакъехьара дош? Из дувнаш хилча, социализмера пайда хІацца хьадаглаьца а боацаш, шийн бизнеса низаца 1921 шера дезз хьа лелабеш хиларгара хьадолвдала деза. Кхы дІа а хьа а воацаш. Советски пачхьалкхе хьаьнь В. И. Ленин ва предприятеша зе доацаши шоашка дІадахар кха меттаоттадеш болх белга дІадийхар. **Бакъдар аьлча, пайда яхар вай кхача гІерташ дола социальни гІулакх а боахам делабара керттера бакьаи а дац. Из я социалистически производство шеръяраш общественна эша хІамаш кхоачашдарац йолча предстоалех цаІ.**

Къахьегама ерригача продуктай планови пачхахьалкхен мехкаш хилча социализмера пайда совбаьла йиш яц продукци хьаечоа дІайохачен хана материальни, къахьегама, ахчан ресурсаш кхоара наьгъаца мара. Цудухьа пайда яхар производстве керттердар деце а, цунга хьежаца гуш хургда предприятеша бечa балха эффект миштай. Из къаьгга хьахьекхар новкъоста Н. С. Хрущева КПСС ЦК ноябрьски (1962 шера) Пленуме.

Цу гуччахьа йолча факташта юкъера миштa гуш да СССР-ерча пайда лоархІаме хьакъехьарча дискуссеех лаьца США буржуазин прессо дувцарлш? «Капитализм новкъосташта юкъе» аьнна керте даь ира йоазув а долаш йолча статья тІа «Вашингтон пост энд тайм геральд» яхача газето яздора, Советски Союзе пайда лоархІам лаккбела тарлуш хиларца дувзадения хьагучаиргья «хьинарийца, цхьабакъда, доттагІлеина тІагІолла пайдаш доахача, шоай лоІамех бол-

ча предприятей кулгалдой кадраш». Хеталургдолаш за, пачхахьалкхен предприятей пайдаш вай кулгалхоша шоашта кйса а дехкаш, царех капиталисташ хургба яьния!

Дукха ха йоацаш вайцига пера США-ра турист мистер Лакенбах. Харькове а хилар из. Мистера Лакенбаха хьанхайцадир ше «Тайм» яхача цІи хезача журнала фотокорреспондент хилар. Цун безам хилар ер мутІараш ялеш йола автор бІаргаго. Со бІаргаго шийн безам хилар сендухьа да дувцаш йоахар цо «Известие» тІа е «Правда» тІа ээ яхъаьча пайда хьакъехьарча статьяш цхьа хІаьча хезадар шийна, хІаьта из хар шийна чІоагІа хьашт а дар. Сендухьа дар из хьашт? Дар, распределение хьакъехьа кинжна хадеш из, Лакенбах, волаилаь.

Пайда хьакъехьа дІахетаьяр из, деш дола къамаьл къахьегам дІа-хьа бекъера система «хІалтІакхоссара» хьакъехьа а доацаш, хамчок, из эргаьнакхь тоара хьакъехьа хиларах, хІаьта капиталах укхаза распределения цхьа чъайдагІа хІамаш ца дий аьина логлаха безам йа хилараха а, хІана аьлча капитал вайцига хила йиш йолаш дац. Кхы а аьлар, распределение система, тхона хетачох, ше къаьстта тохкалургйолеш яц, производства способ ерригa а цхьана Іомаеш из хилча. Мистера Лакенбаха ше раьза хиларах хІама аланзар, цхьабакъда, е дукха доаккхаш а хІама дацар цун шийн белггаларча баьвнаь, вешта аьлча, къамаьлащ деча хана гуча ма даллара, из деррига а цо кхеталеш ца хилар. Шишерга эгтар хаттар: турист а лоархІаш веьна лелаш вола иллюстрированни журнала корреспондент кхы а шийх экономист ва ала сенна гІерт? Вешта, вІалла дукха ха а ялалехьа гучадаьлар бІарча хьайцача экономика гІулакхашта а къаьстта аьлча распределение дешашта а мистер Лакенбах фу специалист ва.

— Кога гІирса дефицит йий СССР-е? — хаьттар соца къамаьл деш волчо.

— Яц, кога гІирс тоъаш ба, цу тІа а социалистически лагера вокх мехкашца бувзам болаш а производства кооперацн.

ТІаккха мистера Лакенбаха, доакхал деш санна веле а къежа, цунна шийна хетачох, советски экономика воча ялхе еаш хинна «хІама тесар» (укхаза белгалдоаккхаргда вай шийн хана Никсона хьоьвзаьр а из дриви хилар):

— ТІаккха цхьа хара кога бувзо гІирс эцаш хилча шийна бетте доагІача ялопех кхоалагІа дакъа хІана дац аьнна дар дІалаьа дезаш хІанаб шунуига дукха болхлой?

Цигге кхеталеш хилар, СССР-ера распределение система мистера Лакенбаха миштa Іомаш. Цо, гучох, Петровке гІолла воаьл-Іо а волавенна, эгтара дукхагІа мах боаккхаш бола модельни кога гІирс а деха, болхлочо эцача алапица нийсбаь хургболаш ба.

— Мистер Лакенбах, — хаьттар оаха цунга, — микропористи вІрзн я долаш бола 8—12 сом мара ца доаккхаш хиния. Дикa кога гІирс бІаргабоввазар хьона?

А, уж тайпа маьхаш дукха бІаргадалаш.

СОВЕТСКИ ІИЛМАХОЧО ДОАГГІАЧА ТАЙПАРА ЖОП ЛУ БУРЖУАЗИН КОРРЕСПОНДЕНТАШТА

□ □

— ХІаьта берий кога гІирсах доаха маьхаш айрий Іа? Хьона ховш дий сазоІама делалеча предметашта оттадаь маьхаш, хетаргахьа аьлча. вІашш нийс а деш даккдаь хилар а эгтара ца хилча дазгдоацача предметашта дола маьхаш вокхарга хьежача лохагІа хилар а?

А, мистера Лакенбаха, распределение дешашта волча «специалиста», цун лоархІам а баь хетнабац.

— Іа геркалдой хІаьта, американски болхлочун шийн азапех кога гІирс сесага а, берашта а, къадеиначa даьнен нанеш а, хетаргахьа кхы а хьабе болх боацеш болча шийн гаргарча нaха а эца безилга. СССР-е массиза а, болх булурбелаш мел вола дезало алаш доаккхаш е пенси эцаш, хІаьта дешархой — стипенди ийдеш болча метте? Долче, дезалашта кога гІирс эзарга дІаьодар маьлашка дилдача кхи тайна да-кх гІулакх?

ХІанз а «фотоэкономиста» зане кхоачаш тІеражлахе вола мистер Лакенбах шийн безам боеццашенна а из бакъ ца дича валанзар.

— Цхьаькха хаттар хьайга де нурам дал сона: советски болхлочоа дикагІа фуд — аравоалаш тІабуахача кога гІирсех дукхагІа мах балар да (хІанз укх саьхьта, тхона йоагъа дале а, США-рчул дукхагІа) е ялхазза кІезигагІа хьефтирах мах белар да? ВІашагІкхийттача Штаташка кунах-м хІара кІиранна ицъаьш тела ма безий мах, хІаьта кога гІирс шера цкъаза мара эцац!

Мистер Лакенбаха распределене формий азбука хьакъехьа дувца докладар тхо. Магаргдаш аьлла, цунна тІадлаха дар дерригача экономически общественни лайначох распределене моллагІа цхьа оагІув хьакъоостаелга. Белгала аьлча, ле йиш йолаш дацар США болхлочун берригана дешаш хьатІайоагІаш кхы шийна совгІа доход йоацаш дола дезала даь алапех «классови» дакъа хьа а даьа, из СССР-ерча цхьан къахьегамхочун алапица нийсдоаге, хІана аьлча вайцига болхлочун доаалла кхы а дукхе а доходаш — цун вокх даьалхой алапе фонда чотах санна, иштта, из геттара лоархІаме а да, общественни фондашкара а. Мистер Лакенбаха хадар кхыметтел вайцига уж фондаш хинна бахьан а а уж дегІаалара чІоагІа мишта а.

Цхьан юкъа сабар а дай, цул а «чузаькхар» ше:

— ХІаьта воводашкара къахьегама овсарле, сона дийцачох, 6—8 процент лаккху, тІаккха алапи 2—3 процент мара лаккхац. Миштa бетгале йиш а дуга из? (Мистера Лакенбаха бокъонца миштa ала а аьлар: дух тІа воккхе ца а оалаш, бакъда.

Тхоашца къамаьл дер малав а хайна, оаха хаттар делзар, ерригa а общественни гІулакхашка йодаш йола прибавочни продукт совьлара духхал, а вайнаь, болхлоша хьаьча прибавочни продукта тІа-тІа дукхагІа кулан до-

ла дакъа доал деча классашна ца доаггІаше а дІаухийташ йола строй бакъ хІана ю Іа, аьнна. Оаха изамо мара хаттанзар, шоай къахьегама малагІча даькъах бовкъаш сетгадеш ба болхлой Центральни Америкарча «Юнайтед Фрут» яхача компане кхашка. Из долла хІама оаха хаттанзар, хІана аьлча бокъонца гучадаьлар распределение дешаех мистера Лакенбаха цхьаккха хІана ца кхетадеш хилар, е уж кхетаде цун безам ца хилар а. Цо дерхІар — пасивала хьисапера «сенсационни» факташ «Тайм» яха журнал дешаш болча наха лаьрхІа арайоахилга.

Цхьабакъда, тхо мел аьнча а, мистер Лакенбах дІоккхетове хьежар, **къахьегама овсарле лаккъадар цхьан болхочо хьайгача къахьекханар хоана ца Іеш, тІа-тІа дукхагІа техникица къахкегарах, баккхой образовани дар культурни валара боарам мел бокъаш уж Іоналбара, мах боацеш нарна дарба дара, салаІара, спорт дегІайоалара, кхидарий дарда тІа лаккбарах кхадаввар доатах;** вайцига еш йола распределени, ерригa а, производства средствашта общественни доалахье хилар тІа латтача производства системагара хьайоагІаш йолах. Мистер Лакенбаха фу хет, малагІа дикагІа дар американски болхлочоа кога бувхоча гІирса совнагІа пар хилар да е шоай берриш цар мах боаккаш дийша ца Іеш, кхе шерь стипенде вІйергдолча а колледже деша дахийта торо хилар да?

«Тайма» корреспондента, хІаьта цуга гІолла из дешаш бола американцаш а дІакхетабе хьежар тхо, экономически гІулакхий уж дегІадахаргa хьежжа мах бе безаш хиларах. Шеко йоацаш йолча дацбех, СССР сихха тІехьакхурдгі США-на къахьегама овсарлен боарамга доалача. ХІанз укх саьхьта цу даькъе тІехьадисад вай. Цунца кхетае езаш я халкъо леладеча цхьадолча предметашта кхечарча нийсдаьлул тІехьагІа СССР-е маьхаш лоха хилара факт а. Из е харцде а, е чІоагІе а цхьаккха варгзац. Кхыча бесса, из тІехьадисар тар ца лу сихагІа дІадакхца безам ба вай. Цунне, алкха цунна тІаерзаль а общественни къахьегама овсарле лакхъяр дукха материальни стимулировани способаш эргаьна зоарна хьинталла мел йола рекомендацеш. Цхьабакъда, хІанз бала нах дукха балха хилар а общественни потреблени фондий лоархІам тІа-тІа дукхагІа лаккхлуш хилар а баьна долаш СССР-ерча къахьегамхой валара боарам дукхача гІулакхашта нийс а беннаб, хІаьта кхычарна — дегІадаьлакха капиталистически мехкий къахьегамхой валара боарамах дикка тІех а баьннаб.

Мистер Лакенбаха сцал ховргдар уж саьлара бакъдерш, нагахьа санна а СССР а, е кхыметтел Америка а экономика хьакъехьа дух тІа вайкха из дииналецара. Из харцдеш вар, масала, США кога гІирса маьхаш «гІойлалагІо даьлашьаьа а, цига бакха 20 процент гаргга бола нах гьоаа хІаабвлхеш латт аьнна дІакхайкадаь хилар. Цо йийшанц цу хьакъехьа президента Линдон Джонсона яь заявлени. Мистер Лакенбах безам боацаш хьеттІарча чуІеча нІеной хьажкъехьа

ра из нийса хила мегаш ца хилара (?!).

Мистера Лакенбаха дагардараш (иштта цунна хетарзаш даьеса хилар а) вІаьхха а къаьгга гучадаьлар беседа чакхйоаллаш, сурт даьккхачул тІехьагІа шийца къамаьл де нийсевннар «социализма система тоъал чІоагІа гадоаккхаш вар» хиларах кІезигдукха чам байна а волаш, ше пецалар во хьахайтача хана. ХІаьта цунна, ше кхета ца хар бахьан долаш, хеташ хиннад предприятей балха мах бар лу пайда а лоахІарш бе шийга саго яхаш хилча, капитализмийна мархІа кхийтта оала ма воаллий ер аьнна...

А, вай тешац, мистер Лакенбах СССР-е, белгала аьлча Харькове, шийга дІахайта факташ а уйлаш а шоай газет дешарашка дІакхачийттал нийса ургхиларах. Мистер Лакенбах ше иштта во саг ма вай аьнна-м дац из. ДІатІахьежача хоаза гІулаккаца хеталуш, тІах аьнна американец ва из, юлелла чакхдаьлар тха цунцара къамаьл. Хеталу, нагахьа санна СССР вочa оагІорахьара гойташ йолча фактaех тІаа аьнна «Тайм» яхача журнало оттабаь мах лакка хиннебецаре, ше цхьаннехха хІама кхета ца деш хиннa гІулакх Лакенбаха караэнарелдацар аьнна.

Дукхаза а нийсбеннаб тхона США-ра баькка Іилмахой-экономисташ. ДагадоагІа, масала, профессор Шульц хьалха а волаш бахкха хиннача Іилмахошца вІашагІкхетар. Пайдане а сакердаме а дар тха къамаьлаш, хІана аьлча шакхе оагІув нийса, хІаьта керттердар, вІаши Іилмани хьашт долаш дараш компетентно дІа-хьа довзийта гІерташ хиннадаь. Цу тайпара дІа-хье дагалувлар вай дІахо а бакъахьа лоархІаш да.

Е. ЛИБЕРМАН,
экономически Іилмий доктор.
Харьковски пачхьалкхен университета профессор. (30-ча мае арадаьнача «Экономически газета» тІара).

ПЛАНАЛ СОВГІА

Грознески крекинг - завода установкай коллективашта юкъе къаьстта дика къахьегаш я № 5 йолча тха установка коллектив. Коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаю цо. Цу шера сай даим лоига лоаттадеш хьабоагІа установка технологаш. ХІара бетта план тІеххоачашъю, цудухьа яй шера валови продукци арахецара план 11-ча апреле кхоачашъяьй тха коллективо.

Даьлача къахьегама толамех кхоачамбаь Іеш дац тхо. Укх шера темпаш яхы а лаккъеш къахьег болхлоша. Валови продукци арахецара яхе бетта план 19-ча мая кхоачаш а еш хилача лоархІачул совгІа арахийца продукци итташ эшелонаш я. Май бетта план шин ди хьалха кхоачашъяьй, планал совгІа арахийца продукци массехк эшелон я.

Хьалхарча ах шера план хенал хьалха кхоачашъяра краснмолотовций почин хьал а лаьна, тха коллективо дош деннад валови продукци арахецара ялх бетта план 18 июне кхоачашде. Из дешлар кхоачашдара хьинар ца кхоаш къахьегаш ба технологаш ий. Семенихин, Ковалев Рыбинцев, Харитоненко, иштта кхыбараш.

А. БУРЛАКОВ,
№ 5 йолча установка начальник.

ГДР. Сихача темпашца дегІайоагІа республика химически промышленность. «Дружба» яхача мехкдаьтта проводах яьлхача советски мехкдаьттаца болх беш йола Шведте яхача гІалара мехкдаьтта чакхдоаккхаш йола комбинат — кердачарех эгтара йоккхагІа йола яхьа гІишло. Комбинат къалъяр — республика мехкдаьтта хими хьаьрга баькха лоархІаме гІа.

Сурта тІа: комбината мехкдаьтта цІеналш йола установка.
Централбильд—АПН-а сурт. (АПН).

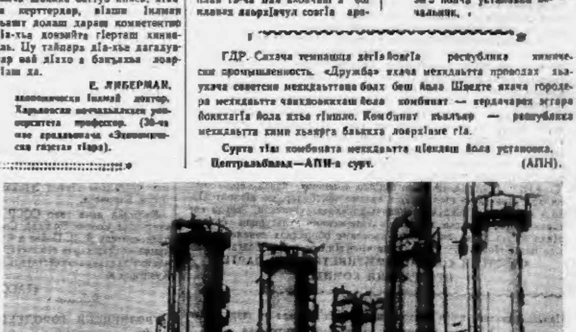

ПАРТЕ ТЕШАМЕ Г1ОНЧИЙ

КЕПА ЙОАЗОНИ, РАДИОИ, ТЕЛЕВИДЕНЕИ БОЛХЛОЙ, БОЛХЛОЙН ЮРТАШКАРЧЕИ КОРРЕСПОНДЕНТИЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ СЛЕТЕРА

Укх деношка Грозне хилар кепа йоазон, радиои-телевиденеи болхлой, иштта юрташкарчеи болхлойн корреспондентий республикански слет. Из хьайийлар КПСС обкома хьалхарча секретара нов. Ф. Е. Титова. Цул т1ехьаг1а КПСС обкома секретара нов. Габисова доклад йир КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решенешца дувзадена юрташкарчеи болхлойн корреспонденташта хьалхашка латта деккараш дувцаш.

Йоккха хими хьалъяккхон юртбоахама интенсификаци ерош, аьлар докладчика, д1адех политически организаторски болх тоабар. Керттера деккар да химически индустри дег1айоалларцех, цуя ларда т1а юртбоахама дерригa довкъош айдарцев мара мехка экономика тоае йиш ца хиларах берряга къахьегамхой д1ахкетабар. Цунна т1адерзадаь хила деза идеологически балха дерригa низаш.

1алаьмате боккхача лоарх1аме да цу г1улакха вай кепа йоазув, радио, телевидени, болхлойн юрташкарчен корреспондентий йоккха арми.

Х1ара советски журналиста сийлен деккар да КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решенеш вахара юкъеяхьара кхетамца къахьега. Х1анз коммунизма сийлахь-йоккха программа кхоачашъяра советски нах г1оттабаради оарцаг1бахаради лоарх1амег1а доля деккар латтац советски кепа йоазон болхлошта хьалхашка, — аьннад Никита Сергеевич Хрущева. Дёга ерригa йоахал, журналиста дерригa низаш, талант цу сийлен г1улакха д1айлар — фу хургда цул лаккаг1а, сий долашаг1а!

Велгалдаккха деза, йоах докладчика, вай кепа йоазонои, радиоси, телевиденеи, болхлойн юрташкарен корреспонденташ шерра юкъе а оааш, шоашта хьалхашка латта деккараш дика кхоачашдеш хилар.

Укх т1еххьарча хана республикански газеташа дукхаг1а терко ю йоккха хими дег1айоаларa, юртбоахама интенсификаци ярa. Шерлуш латт авторски актива, в1ашаг1ъеххий дукха рабселькоровски посташ. Дикка тоабаьб болх производственни управленей парткомий газеташа, радиос, телевидене.

Цхьабакъда, кхоачамбоацараш дукха да. Боккъонцахьа в1ашт1ехьбаьккхабац вахарцара буваш, проблемни дешаш уттадара к1езига х1ама ду, цкъа д1адоладаь г1улакх д1ачакхдаккхац.

«Грозненский рабочий», «Ленинан некъ», «Сердало», «Комсомольское племя» яхача газеташа, иштта парткомий газеташа, радиос, телевидене шоай материалашца к1езига ю экономически анализ, хьагойтац продукцега д1адодар лоха хилара бахьанаш. Геттара к1езига йоаржаю партийни комсомольски организацей балха опыт. Укх т1еххьарча хана к1езига язду производственни управленеех, цар парткомех.

Тахапарча слете, йоах докладчика, гулбенна вай газетий, радио, телевидене дикаг1бола рабселькораш. Цар сий а деш, йоахаргья вай цхьабарий ц1ераш. Царех ва Грозненски химически комбината цеха мастер нов. Назаров, вагонни депо токарь нов. Мисерханов, агроном нов. Арсакукаев, нефтемаслозавода установка оператор нов. Гиреев, «Грозненски рабоче» общественни приемне заведующи нов. Семенов, Карабулакски бурув тохача контора инженер нов. Бакалюк, кхы дукха а.

Болхлойн юрташкарен корреспонденташ — уж т1аг1ертта х1ама лохаш, коммунизм хьалъеча практике гучадаьннача дикаг1чунца пропаганда еш, т1ехьадисачунца къовсам лоаттабеш бола нах ба. Х1анз болхлойн юрташкарчен корреспонденташа шоай къахьегамца, иштта аьзача материалаца новкъостал ду КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решенеш кхоачашъяра. Шоай сийлен деккар лоарх1 цар дикаг1барий опыт йоаржаяр.

Журналисташта хьалхашка латта деккараш белгалдоахаш докладчико аьлар, дукхаг1а терко е еза промышленность, юртбоахам дег1абоалабара, производственни планаш кхоачашъяра. К1оарг1а 1омпе еза экономика уттае еза экономически проблемаш, гучайха еза чура торонаш.

Цахаддаш терко е еза советски сага. Газеташ деккарийла да интернационализма, халкъий догтаг1лен байрахх лакха лоаттае, советски патриотизмаца нах кхебе, д1аяхача замах юхедисаче воча г1улакхашца ц1енхашта къовсам лоаттабе.

Бехктоккамен сийлени деккараш латт журналисташта, болхлойн юрташкарчен корреспонденташта хьалхашка. Тешаш ла вай уж толамца кхоачашдергхиларах.

Доклад чакхъаьнначул т1ехьаг1а, къамаьлаш дир слете дакъа лаьцараша.

К1ира цкъе мара арадалац тха газет, аьлар «Машиностроитель» яхача многотиражка бехктоккаме секретара нов. Тимофеева, бакъда хьалхашка латта дешаш дукха да. Нагахьа санна, эггара лоарх1амег1а дараш кхетамца къеста ца дойи, карагIдаргдац газета хьалхашка латта деккараш кхоачашде. Цудухьа газето эггаре хьалха терко ю социалистически ях йоаржаяра. Дукха ха йоацаш «Красный молот» яхача тха заводо патриотически болам д1аболабаьб, х1аьта КПСС обкома мога а наьй из инициатива. Х1анз оаха йолаьй «Деккар т1айийцадале — кхоачашде» яхе рубрика. Газета хьеж мишта кхоачашду ах шера план ханал хьалха кхоачашъяра т1ейийца деккараш. Цу балха юкъе хьийаре дакъа лоац активисташа. Цар язду ховдам болаш долча г1улакхех, уттаду проблемни дешаш.

Газето цахаддаш терко ю керда техника нарасрзаяра г1улакха. Дукха кхоачамбоацараш гучадаьхад многотиражо цу балха юкъера. Иштта язду арахецача продукце дикалах, дикаг1барий опытах, х1аьта из балха юкъеяхьара цахаддаш къовсам лоаттабу.

Вакъде, ледараг1а латт идеологически балха дешаш. Нов. Тимофеева аьлар, дика новкъостал хургдар тха активана, нагахьа санна поэташеи писателашеи заводе а ухаш консультацеш телара.

Кепа йоазон болхлой — керттера деккар да, аьлар КПСС Октябрьски райкома инструктора нов. Евлоевас, парте решенеш кхоачашъяра, материально-технически база сихаг1а хьалъяра къахьегамхой оарцаг1бахар. Из деккар кхоачашдулургда болхлойн юрташкарчен корреспондентий новкъосталца. Х1анз тоьам бе йиш яц дикаг1барий опыта пропаганда ярах. Х1ара денна т1аг1ертта къовсам лоаттабе беза из балха юкъеяхьара. Гучаяха еза промышленностера, юртбоахамера ерригa торонаш. Цу г1улакха ч1оаг1а лоарх1аме да массайолча моттигашка корреспондентеш хилар. Цудухьа дукхаг1а терко е еза болхлойн юрташкарчен корреспондентий, дукхаг1а новкъостал де деза царна, 1омабе беза уж.

Нов. Евлоевас аьлар, дукхаг1а хьае деза атеистически пропаганде дешаех, ч1оаг1е къовсам лоаттабе беза т1ехьадисача г1улакхашца.

Карабулакски бурув тохача контора инженера нов. Бакалюка белгалдаьккхар, кепа йоазоно, радиос, телевидене боккха болх беш хилар. Из тхоа, сунженски мехкдаьттахошта, дика г1у. Бакъда, йоах цо д1ахо, тахан са дувпа безам ба кхоачамбоацарех. Газеташа к1езита язду сунженски мехкдаьттахоех. Тхо долча дукха ба хьалха летта новатораш. Бокъдар вьлча, цу г1улакха бехке тхо а да — болхлой корреспонденташ. Газеташ деккарийла да дукхаг1а проблемни дешаш уттаде. Цунах новкъоства хургла Нохч-Г1алг1айчен мехкдаьттан химически промышленность дег1айоалаяра. Из болх ледара лелабу газеташа.

Нов. Бакалюка иштта критика йир телевиденена. Дукха гойт къьвна фильмаш. В1алла трансляци яц футбола. Къамаьл йистедоалаш нов. Бакалюка дийхар рабселькорашта дукхаг1а новкъостал дар.

Рабселькоровски болам дег1абоалабаро торо хулийтаргья, аьлар «Грозненски рабоче» общественни приемне заведующе нов. Семенова, кепа йоазоне, радио, телевидене общественни хьисапе болх белга шерде.

Укх шера февраль бетта мара в1ашаг1ъеллац тха общественни приемни. Цунна чуваг1а 20 саг, царех дукхаг1бараш пенсионераш ба. Х1анзле тхо долча хиннав 350 совг1а саг. Оаха царна консультацеш теа, уж болх беш болча предприятешка хул, х1аьта эшшача хана материалаш газета т1е йовх.

Укх гартгача хана тхо дага ла предприятешка, учрежденешка, организацешка къахьегамхой т1айбергбола г1улакх в1ашт1ехьдаккха.

КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решенеш кхоачашъяра боккха лоарх1ам болаш да дикаг1а бола опыт балха юкъеяхьар, аьлар агронома-почвоведа нов. Голоьлева. Юртбоахама интенсификаци еча къаьстта боккха лоарх1ам болаш да агрохими. Вай кепа йоазоно, радиос к1езига къахьегац агрохиме знанеш йоаржаяра. Цхьабакъда, парте т1ахьех вай дикаг1ча опыта пропаганда ярал совг1а, из балха юкъеяхаьа. Визза пайда эца беза ерригача формаех.

Слете къамаьл дир Къилбаседа-Кавказе эггара хьалхарча советски газетех хиннача «Горская правда» яхача газета редактора нов. Пантюхова. Кхы тайпа хьалаш дар оаха, къаьнача журналисташа, болх беча хана. Х1анз шун газеташка ба дукха вузаш чакхъаьха нах. Редакцеш 1алашъьай телетайпаца, иштта кхыча дикача техникаца. Тха хана болх бе бийзар, Къьхат тоъалар, телефон, цинкографи цар. Цхьабакъда энтузиасташа, еррига халонаш эша а ёш, газеташ арадоахар. Тхо ...хилар Сергей Миронович Киров санна болча журналисташца-ленинцашца болх бе. Цар традицеш массаза а лакха лоаттайора оаха. Х1аьтта д1аболалуш мара бацар цу хана рабселькоровски болам. Дийша нах геттара к1езига бар доамашка. Х1анз шун рабселькораш ч1оаг1а дийша, йоккха культура йолаш ба. Дукха денкад х1анзарча журналисташта. Цудухьа, аьлар нов. Пантюхова, шугара хьа а доаг1а дукха. Шо деккарийла да геттара ч1оаг1а творчески къахьега, парте тешаме г1ончаш [illegible].

Къамаьл йистедоалаш нов. Пантюхова аьлар, ц1аккха дийна делаш, Владимир Ильич сийлахь-воккха журналист хиннилга, цун сий лакха лоаттадергда вай, цунгара 1омаьургда вай.

Слете иштта къамаьлаш дир «Терская правда» яхача Наурски газета редактора нов. Каранина, Наьсарерча г1оряаьннача звеньевойс нов. Кодзоева, Грозненски районерча киномеханика нов. Цуева, «Комсомольское племя» яхача газета юртарча корреспондента нов. Абдулаева. Слет чакхйоалаш къамаьл дир КПСС обкома хьалхарча секретара нов. Ф. Е. Титова. Цо белгалдаьхар республика журналисташта, болхлойн юрташкарчен корреспонденташта хьалхашка латта деккараш.

Цул т1ехьаг1а газетий, радио, телевидене редакцешна совг1аташ делар дикаг1ча болхлойн юрташкарчен корреспонденташта.

А. АБУКАРОВ.

ПАРТИЙНО-ПАЧЧАХЬАЛКХЕН Т1АХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

КАЬХАТАШ ДАЛАРА БОКЪОНАШ ТЕЛХАЮ

Грозне водоканалтреста управляюще Агабекова К. Гучиевна цо дикъ шераи хьалх беттан кхойтта дийнахьен болх баьб аьнна справка еннай. Агабекова тресте архив яц аьнна еннача цу справко Гучиевга йиш хилийтар ца йоаг1а къахьегама стаж [illegible]. Х1аьта тресте 1929 шера денз архив хилар гучадаьтар техкача. Архива документашка хьежача К. Гучиева тресте кхаь шерая тхьеста дийнахьен мара болх баьбацар.

Водоканалтреста управляюще Агабековен кадрай инспектора Ереминаси леладаьча харцахьарча г1улакхаш йиш хилийтар боккха хинав аьнна Гучиев пенсе валийта а цунца паччахьалкхенна 216 сом зе де а.

КПСС обкомея Нохч-Г1алг1ай АССР Министрий Советий партийно-паччахьалкхен т1ахьожама комитето выговор йир водоканалтреста управляющена Агабековна из Гучиевна документаш туча хана ца хьажарах, х1аьта Агабековна т1адиллар кадрай инспектора Ереминас харц документаш кийчдарах болча бехктохкама дешаг1а хьажа. Социальни 1алашдара министерствана т1адиллад законаш ца доаг1аш Гучиева йидаь пенси юхахьадаккха.

ДИКА ФЕРМА

«Красный пахарь» яхача колхоза шурий-товарни ферме дика я, яхаш юц Шелковски производственни управлене. Дикаг1а хьокхамай лоах цу ферма доаркаша.

Хьинар долаш а къахьегаш дукха беваш а йолча Драниченкова Ефросиньяс къаьстта дика ду ше кхоабача доахания г1улакх. Д1адахача шера ше кхоабача х1ара 1аттагара 2900 килограмм шура яьккхар цо. Яккха лерх1аш хинначул 100 килограмм дукхаг1а яр из к1ира 1етта лаьрх1ача.

Укх шера кхы а доккхаг1а социалистически деккараш т1айийцар Ефросиньяс. Кхоабача х1ара 1аттагара 3300 килограмм шура яккха лаьрх1ад цо. Юххьанца денз т1аг1ертта къовсам болабу доярка хьайоаккха шура денна лекхъяре.

Вурийтта етт ба Драниченковас г1улакх деш, бахка безбенна ба царех кхоъ. Вийтте 1аттагара цийнахьа 200 килограммаг1а кхаччалца шура йоаккх доярка.

— Доахан дьаг1енашка довжадеча хана денз белгга лаиккъеннай хьайоаккха шура, 1ана хана а дика йоакхар оаха шура, — йоах нов. Драниченковас, сай группагара денна 130 — 140 килограмм шура йоаккхар аз.

Мишта в1ашт1ехьлоалар цар из де? Цхьа-хале шортта дикача хьажк1ех елла силос яр ферме. Ц1енкха телаьвц укхазе ден распорядок. Зоотехник вола Евгений Михайлович Фе[illegible] даим хьеж из боккъонца кхоачашйой, х1аьта хьайбаш кхабера рацион нийса йий.

Шура лакхъяра лоарх1ам болаш дар кийч а еш геттара маьхера продукт хьайбашта телар. Управлене боахамашта юкъе эггара хьалха тыла йолайир карбамид укх боахаме.

Укх санъате дикка 1аттаг1а ла доаркашта хьайбаш дьаг1енашка доажадец хилар бахьан долаш. Х1анз кхо декха а доакъар д1адехка а деза цар. Цхьабенъка, из баьхан долаш бежа 1ушта Волошин Иванай, Кальченко Михайлай, Ставров Семенай т1аккийттаб болх. Дика кхоачашду цар шоай деккараш, цудухьа геттара раьза а ба царна доаркаш.

Денна баьцаш т1а доажадал совг1а фермана юххе д1айийнача баьцаш т1а а ухийт хьайбаш. Дика тоаденна да фермера детта доахан. Дукхача шерашка фуи наьрк1а доахан кхоабаш а дикаг1а дараш хьакъоастадеш а бьче белхо торо хилийтай деттача доахана 1ул кердадаьнне а хьайоаккха шура лакхье а.

Укх шера х1ара 1аттагара 2756 килограмм шура яккха лаьрх1ад ферма доаркаша. Д1аьннай эггара лелаг1а йола ха. Дика дьаккхар хьайбаша 1а. Соахка укх ханаца нийсача байнача цхьаь бетта 20 эзар килограмм дукхаг1а яьккхай шура.

Шерра наржай социалистически ях фермерча хьайбаш леладераша юкъе. Кхо звено а укхаза. Х1араннена кулгалдеш а звеньевой — хьнаг1а йола доярка. Шоллаг1а шу ла Драниченкова Ефросиньяси Нагуманова Галинаси кулгалду звеноша в1аши яхье яьнна, х1аьта хьайоаккха шура лакхьяра т1аг1ертта къовсам а лоаттабу цар.

Байнача пха бетта х1ара 1аттагара 1600 килограмм шура яьккхай Г. Нагумановас, 1500 килограмм шура яьккхай Е. Драниченковас.

О. АРЗАЕВ.

КОМБАЙНЕРА «Г1ОНЧА»

Хьажк1аш чуцаш г1аламаш лакха-лоха нийсдаь хьаккхарга ч1оаг1а хьежа везаш куд комбайнер. Кха массанехье а шуьре хилац, х1аьта цун т1ехьенга къожника нийсбеш хьажк1аш хьокха аппарат оттае хала да. Из нийса йийча хьажк1еш йоаж.

Х1анз механизатора тешаме г1онча кийченна — хьажк1аш хьокха аппарат нийсъю автоматически системо. Сагачул [illegible] хаг1а хоалу цунна чухкийттем айиенна моттигаш. Из [illegible] юрта боахама механизаци электрификаци яра Украински 1илма-тоххама института сотрудникаша Херсонски комбайнови завода конструкторски бюро специалисташца хьаьна.

Агрегата хьалхашнарча даькъе т1а оттаь а лаьтаг1а хьежаллуш йола х1ама дика хоалу элемент. Кхай т1ара нийса йоацача моттигех 1аламате чехка хоам бу цо гидрораспределителе [illegible], т1ехька д1аде жатка хьалъайеш 1охецашн йолча «исполнительни» органга — гидроцилиндрага.

Производственни хьалашка автоматически система таккаро хьахьаккхар из пайдане хилар.

(ТАСС).

Грозненски производственни управлене «Ермоловский» оаххазарий совхозе дулха лаьрх1а дукха моссаллаш кхею. Аьхки лагерашка хьалъера йоах уш.

Моска к1оригаш кхееча дика къахьегарца белгаляьннай С. Умарова. Цо т1еййца деккар да шо кхееш йолча 2000 к1оригех 96 процент хьалкхеяр.

Сурта т1а: С. Умарова моска к1оригаш кхоабаш йоалл.

В. Юнкевича сурт.

Графикал хьалха

Укх шера 17 — 18-ча май Грозненски химически комбината феноли ацетони доаккхача цехашта капитальни ремонт е болабелар центральни ремонтно-механически цеха белхой. Ремонт яра балхаш сихен дикен чакхдахарга хьежжа кхоачашдаргда цар ремонт еча механикарча болхлоша шоашта [illegible] латта социалистически деккараш. Из кхета а даь красномолотовский болам хьал а лаьца ремонт ханал хьалха яь аккхара къахьегаш ба бергга болхлой. Вейхача бетта 25-ча ден нов. Давыдова кулгалдече коммунистически къахьегама сийлен ц1и лелаеча слесарий бригадо массех ди графикал хьалха кхоачашдир № 17-18 йолча цехе де деваш хинна балхаш. Х1анз шихоенашта монтаж еш я бригада.

Иштта дика къахьегаш я нн. Муравьева, Арбузова, Чернова Рафикова кулгалду бригадаш. Укх деношка ерригача цехашка ремонт яь арг1йолаш я.

И. ОЛИМПИЕВ.

ЛАКХЛУШ ЛАТТ ШУРА

Наьсарен производственни управлене «Октября 40 шу» яхача совхоза Т1ой-Юртарча отделене 467 кхоаба етт ба. Х1анз детта доахан ара дьаг1енашка д1адигад. Цу г1улакхо шортта шура т1атехар. Масала, мая хьалхарча декадечул 7929 килограмм дукхаг1а яьккхай шоллаг1ча декаде, х1аьта совххарар цу ханаца нийсйнча 411 килограмм дукхаг1а яьккхай укх шера. Кхоалаг1ча декаде кхы а дукхаг1а хургья доахангара йоаккха шура.

Шура паччахьалкхене йохкара г1улакх дика лел отделене. Кхьача г1улакха цхьа килограмм д1а ца йохийташ, еррига йохк.

Доахан дьаг1енашка дажа доладелча денз шурий хьоакал а лакхъеннай. Мая хьалхарча декаде из 3,8 процент хиннавле шоллаг1ча декаде 3,9 процент я.

Х1анзара ха дукха шура йоакха ха я. Цудухьа цох биала пайда эца т1ертаь хьакьегаш ба бежа 1уй а доаркаш а.

Доахан денна буссен доажаду. Царна дилла тух, мея хулийт. Х1аьта доаркащ доахан кхоззa детта баьннаб.

Дика къахьегама толамаш дахарца белгаляьннай доярка Дзаурова Долатхан. Шай 20 1аттагара х1ара бетте 2700—2800 килограмм шура йоакх цо. Цунчул лакхаг1а хьокхамаш дац ферма болхлошта юкъе пхьаьне а. Х1ара 1аттагара шера 2500 килограмм шура яккха аьнна т1аийца деккар сийленца кхоачашдеш хьаоаг1а Долатхан.

Х1анз санна доаркаша д1ахо къахьеге майра ала йиш я отделене паччахьалкхенга шура йохкара план т1еххховчашъергья, аьнна.

Д. АРСАЕВ,
«Октября 40 шу» яхача совхоза шурий-товарни ферма заведующи.

ДИКА Г1УЛАКХ ДУ КУЛЬТУРАШТА

В1аьстта юа культураш дика а лоаццача хана а д1айийра тха колхоза механизаторашa. Уж дикка хьат1аьннай. Цхьабакъда, цу культурашца сихха т1алоладенна оасар а.

Лоаццача хана кхашкара оасар д1адаккха а д1айийнача х1амашта эша г1улакх де а дезаш ба кхаш леладераш. Къаьстта теркам т1абаккийта беза гидуаргаш оасарах мукъаяхара, 700 гектар а уж колхозе.

Болх беш я еррига техника. Цхьоалаг1ча бригадена чуйоаг1ача Жидков Михаила кулгалдеча механизированни звене ворх1 агрегат я культиваци еш, шоллаг1ча бригадена чуйоаг1ача Трибуцова Николая кулгалдеча звене пхи агрегат я из болх беш. Лертт1а г1улакх ду укхаза д1айийнача х1амашта, муг1арашта юкъе в1алла оасар ца дита шоай берряга вна т1аухийт механизатораша, х1аьта а оасар ц1ендаь д1а ца доаккхалуш дукъ сар цхьадола кхаш.

Оасарашца т1аг1ертта къовсам лоаттабе беррига колхозхой оарцаг1баьхаб тха колхоза правленеи парторганизацеи, техникаца ца лулача кулгаца цу оасар. 200 совг1а саг ва из болх беш. Ялх дийнахьа дукхьашха деш дола оасар даь дьаккхар гидуаргашта. Иштта дика г1улакх ду кхийодча юрта боахама культураштa а.

Н. ЕЗИКОВ,
Сунженски производственни управлене «Победа» яхача колхоза парторганизаце секретарь.

РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ ЛАКХЪЮ

Юрта боахаме эггара лоарх1амег1арча деккарех ца1 да т1ехьадуса боахамаш хьалхалаттарашта т1ехьакхедар. Цу даькъе боккха лоарх1ам болаш да хьайоаккхача продукце единицага д1адодар лохдар. Центнер шура, дулх, тха, ялат лаккхарга д1адодар к1езигаг1а ме хул дукхаг1а пайда лургба боахамо.

Цу г1улакха дикка опыт 1оаяьй тха № 3 йолча сомийн баьца доарийн совхоза коллективо. Укх т1еххьарча итт шера дукха а пайда бу тха боахамо. Соахка яьча итогаша хьахьеккхар совхозо шера 168 эзар сома пайда бенна хилар. Во хьоахам бац из, х1анз аьлча дукхьал баьца даараши соми мара кхы культураш кхеиц укхаза. Цул совг1а д1адекха шу дика а лацар юрта боахама культураштa а сомашта а.

Из иштта дале а къаьстта соахка дукхаг1а пайда баьлар сомий бешамехи комсехи. Дика хьийкъар 1ажаш, ххораш, хьачаш, кхьураш. Х1ара гектара т1ара 90 центнерага д1акхоачаш чуера оаха уж культураш, планах чуя лаьрк1а хиннарел дукхаг1а хилар уж.

Сомий х1ара центнерга ш1е сом мара д1адахандар, д1адайна лаьрх1ар 12—13 сом хиннача. Фу баьхьан долаш в1ашт1ехьдаьлар цо хиам бе? Цу даькъе лоарх1ам болаш да халача балхашта механизаци яр. Кулгашца молхаш а еттаж садовкича х1амашца къовсам лоаттабеш дараьйора хьалха сомий гаьнаш, х1аьта х1анз «ОКП-15-6» «ОВТ-3-6» яхача агрегаташца етт молхаш. Из бахьан долаш кхьадола балхаш де а д1ахьожабаьб мукъабаьнна сомий гаьнашта г1улакх деш хинна дукхаг1бола болхлой.

Техниках пайда эцаш хиларах дикаг1а ю х1анз гаьнашта юкъе еш йола обработка а. Цудухьа продукци яккхарга д1адодар массехказа лохденнад д1адахача шерена нийсдича. Сомий беший рентабельность лакхъярца дьнна дени йоаккхо оаха боахача кхьадола деккъош тоадара а.

Баьца даарех а дукхаг1а пайда бе лерх1 оаха укх шера. Дукха ха йоацаш 1омадедар тхо дукхьала кхаща ги д1а а дуваш баьца даараш хьалкхеде. Цу г1улакхо а дика пайда бергба боахама, х1ана аьлча оаринкашка деш лаина баьхаш д1ахаларах, продукци яккхарга д1адодар лохденнад. Нагахьа санна соахка оаринкашка кхедаь рассада д1а а дуг1аш йийна помидораш 57 гектари дукхьала лаьтта ги д1а а тоссаш йийнараш 56 гектари хиннавле, рассадаца йийнараш 36 гектари ги тоссаш йийнараш 138 гектари я тха боахамо укх шера хьалкхееш. Иштта д1айийнай оаха дукхаг1а йола кабуц а. Д1айийнача 134 гектарах дукхьала лаьтта ги тоссаш йийнай оаха 95 гектар кабуц.

Рентабельность лакхъяра боккха лоарх1амболаш г1улакх да кхашта химизаци яр. Садоахкача х1амашцеи оасарцеи къовсам лоаттабара молхехи гербицидехи лерт1а пайда эцаш хинча баьца даарий цхьа центнер яккхарга д1адодар ахнега кхачалца лохде йиш хургья, йоах боахама специалисташа. Цул совг1а ший ханахьа минеральни удобренеш тайсача дукха лаккхлургба хьуакъам, пайда бергба боахама цу г1улакхаша а.

1500 тонн совг1а минеральни удобренеш нийцар тха совхозо укх шера, х1аьта х1анзахьа кхашка д1етайсай уж еррига а. Соахка тайсачарел кхоазза дукхаг1а я уж.

Къахьегама оасарае лакхъера а рентабельность телара а дикка новкъостал дир баьца балхаш аккордно-премиальни хьисапе алейн телара а. Дукхаг1а алапи эцар дукха бергга т1абаккийте къахьега х1анз х1ара болхлочо, х1ана аьлча, планах лаьрх1ачул совг1а продукци яькка лерх1 х1аране. Цудухьа шу чакхдоалача хана премех дукха аха лургда сомаши баьца даараши кхедерашта, хьайбаш леладерашта. Совхоза 280 эзар сом пайда бе лерх1 цар укх шера. Цу тайпара торонаш йолаш я тха боахаме.

А. ИВАКИН,
Грозненски производственни управлене керттера экономист.

«Агитатора блокнота» керда номер

Кепа а теха араьннай КПСС Нохч-Г1алг1ай обкома идеологически отделе «Агитатора блокнота» № 11-12. йола июньски номер.

«Интенсификаци — керттера никъ» яхача рубрика к1ал кепа техай «Хьувкъам бакхара лоаттабеча къовсаме лоарх1амера этап и д1адийнача аьтташта г1улакх дари алат ханнаьхьа чуэцарн» яьнна Нохч-Г1алг1ай АССР юртбоахама продуктеш яхарен кийчъярен министра нов. А. Слюсара статьяи «Иштта в1ашт1ехьъяьлар тха рентабельность» яха Грозненски овощно-молочни хьокхама совхоза директора нов. Д. Шаго статьяи. Блокнота арг1анарча номер т1а араьннай Нохч-Г1алг1ай АССР культура министра нов. В. Татаева язъяь «Т1аг1ертта чакхбаха культпросветучрежденей болх» яха статья.

Советски кагирхой денна хетаяь я ВЛКСМ Нохч-Г1алг1ай обкома секретара Т. Мадагова язъяь «Советски кагирхой ди» яха статья. «Маякашца нийсле» аьннача раздале кепа тека я «К1оргаленашта штурм еш» аьнна цар. Железнова а «Д1а-юха тела байрахк ферма т1а» яха Л. Завражне а корреспонденцеш.

«Деган лоталенарех» аьннача рубрика к1ал кепа техай Т. Марина «Надежда Ива» агитатор» яха корреспонденци. Цигга [illegible] «Хьалха латта технологи — вахара юкъе» аьнна Шалы производственни управлене «Дружба» совхоза хьалхарча отделене агитатора Н. В. Байдакова беседа а.

Атеиста новкъостала багах буьлама материалей подборка я блокнота т1а. Цар т1а лаьш ду к1ийле йоацаш, [illegible] хилар, «Хана бомбо фу дуцц» аьнна а Н. Артемова язъяь халкъашта юкъерча хьалх йола статья.

Блокнота т1а а 1964 шера юкъе а еача беезалашта эшача литературен темай указатель а «Асуна» фактишеи информацеи яха подборка а.

«ДАГАДОАЛЛАЧУН ТКЪАМАШЦА ГІЕТТА»

Дог тохадолийтача мугІарашца оздаьд журналиста Нашкоев Руслана Насуханова Лялий — эггара хьалхарча нохчий летчица — вахарах, аэроклубе дешарах, парашютни спорте дахьача толамех, городе Саранске Центральни летно-технически школе дешарах, СССР летчикаца - космонавтаца Николаев Андрияннаца хиннача вІашагІкхетарах.

Ший тІехдикача полеташца Ляляс хьахьеккад цхьаболча нахьа тІехьийиса уйлаш харцхилар. Цкъа Лялайта цхьан гаргарча саго аьлар, «мича, маца ейнаб хьона сигале караерзаль лоаман йоl? Іадатен шарІатен законах хила йиш болаш хІама дац из. Хьо гІоргьиц сигала. Сигале алар хургда хьа. Из уйла керта чура дІояккхалахь».

Цхьабакъда, шийна дагадьлар кхоачаш ца деш Іийнар Ляля. СССР лакхерча пилотаже хьалхле йоаккхача дика толам баьлар цуо.

КІант а Лиле! Таша мегаргва цо ший къонахчал, деннд кхы а хьалхьокхаргдиларах.

«Дагадоаллачун ткъамашца гІетта» яхача книжка автор Нашхоев Руслан къона журналист ва. Вай хІанзалца хьа газеташ тІа йийшай цун статьяш, очеркаш, рецензеш. Из книжка цун хьалхара да. Цхьабакъда, дешачоа чІоагІа сакъердаме долаш, вицаце яхалехьа мел къахьега дийзад Лялий дика язду автора. «Дагадоаллачун ткъамашца гІетта» яха книжка Нохч-ГІалгІай книжни издательствас кепа а теха арадийнад.

В. СНЕГИРЕВА.

Масса а хана сакъердаме

Укх тІеххьарча хана тоабаьб шоай болх республика агитбригадаша. Из къаьстта хьагойт чакхдаьннача республика юртарча агитбригадай хьажаро. ДукхагІа йолча агитбригадай коллективаша сакъердаме, дика чулоацам болаш кийчъаьяр концертни программаш. Цар дика кхетадаьд шоашта хьалхашка латта декхар — йкаш-ка, фермашка къахьегарашта сакъердам, салоІам белга хилар.

Чакхдьаьннача республикански хьажара жюре Нохч-ГІалгІай АССР культура министерства дІа-юха тела ЦІе байрахх а хьалхара моттиг а Наурски района къожайнр. Из совгІат доагІаш деннед. Дукха я районе дика болх беш агитбригадаш.

Къаьстта белгалъяккха езя Надтеречни культура ЦІен агитбригада. Цунна юкъейоагІа юртара интеллигенци, совхозий болхлой, дешархой веррига а пхийтта саг. Цар массане а хьинаре дакъа лоац концерташка, шоай идейно-творчески боарам лакхбу. Цудухьа царех хІараваар сценически культура йовзаш ва.

Республика халкъа творчества ЦІено массе а хана художественни самодеятельноста репертуар эргаяккхара эша материалаш ккухьийташехьа а агитбригаде дакъа лоацараша шоаш хорж эцаш йола материалаш. Къаьстта дика изъю цар моттигерча темаех йола сценареш. Керда программа кийчъеча доккха новкъостал ду управлене парткомен комсомольски комитетен викалаша. Репетицеш чакхъяьнначул тІехьагІа программа тІаэп культура ЦІен художественни совето. Района культура отделаца оттаьча маршрутах концерташ увттаду.

ЧІоагІа бехктохкама ха и хІанзара яр. Къаьстта дукха болх ба жа Іуй бе безар — районе жа лоргаш латт. Цудухьа, агитбригада членаш массанахьа кхача беза — кхашка а, фермашка а, жа Іуй бахача станашка а. Шоашта хьалхашка латтача декхарех дика кхеташ болча агитбригада членаша шоай ашарашца, халхарашца, интермедешца къахьегамхошта сакъердамаш ду. Агитбригадаца масса а хана хул лектор, концерт доладалалехьа гулбеннарашта дика дІадоазийт цо вай мехка карагІдьаннараш, кердадараш.

Боккхача лоархІаме да агитбригада ший импровизатораш хилар. Цудухьа сцене тІара чІоагІа критика е йиш хул къахьегамах къехкарашта, тунеядцашта.

Тхо хьоашалгІа дехаш каст-каста письмош ух тха коллективцІерах, — йоах агитбригада художественни кулгалхочо Дзугаев Казбека, — цох доккха совгІат хул тхона. Бригада членаша ии. Давлетукаева, Умкаева, Вилиевас, Заурбековас хьинаре дакъа лоац концерташка.

ХІанз агитбригада репертуара а «Лакха хьувкъам кхебара» яхани Гашинен Дзугаевен сценарех оттаьь постановка. «Надтеречный» совхоза къаьна болхло Дагаев Іусман ва керттера турпал. Шоай района къахьегамхоех лаьца я из. Цу тайпара дукха номераш я репертуара юкъе.

Агитбригада балхага хьажача дика кхетадергда районин культура отдело (отдела заведующи чов. Саранцева) цуй боагІаш болв теркам белга. Района культура отдел дика хьож массайолча агитбригада, культура ЦІеной балхага, каст-каста пайданера семинараш ю. Цу гІуллакхо доккха новкъостал ду болх боагІача боараме дІабахьа.

С. ГУЛИЕВ.

Республика халкъа творчества ЦІен вовшахагІа вола методист.

ДИКА КЪАХЬЕГ

Ший станцено кийчъаь ца Іеш Ермоловски, Слепцовски яхача а кхыча а станцешта мерза хІамаш кийчъю Грозный станце ресторана кондитерски цехо. ЧІоагІа чам болаш я цо кийчъю пирожнеш, кексаш, бисквиташ, торташ, пряникаш, рулеташ. Шоай низ кхо ца беш болх бу цу коммунистически къахьегама цехи кондитераша уж хІамаш чам болашагІа къахьегамхошта хьае гІерташ. Цехе белгалбаьнна дика болх беш ба Юсуфович, Снегирева, Досхоева, кхыбараш а.

С. ВОРОНИН.

Германски Демократически Республика. Ворлинера Карла Маркса проспект. Центральбильд—АПН сурт. (АПН).

Силос кийчъераш болча

Каст-каста кхашка аройол Каргалински культура ЦІен агитбригада. Укх деношка «Коминтерн» колхозхой болча бяха хилар уж. ХІанз колхозхой суйнина силос кийчъеш ба.

Концерт доладалалехьа гулбеннарашта хьалхашка къамаьл дир хьалха латтача механизатора Попов Савела, механизатораша вежараша Федингlар Михаилеп Викторен, агронома нов. Деревянко. Цар массане а шоай балхах, балха темпаш лакх миштa ерзъя дийцар. Цул тІехьагІа агитбригада низаца дика, сакъердаме концерт хьоккхар колхозхошта. ЧІоагІа раьза хиннача колхозхоша шоайцига каст-каста хьоашалгІа бувла, йоахар агитбригада членашка.

У. БУЛГУЧЕВ,

Шелковской культура отдела инспектор.

Доазол дехьара

ЯПОНЕ ХИННАЧА ДОТТАГІЛЕН ВИЗИТАХ

А. И. Микоянен Японе хиннача СССР Лакхехьарча

Совета делегаце кхыча членийи выступлени

СССР Центральни телевидене гІолла 31 мае сарахьа къамаьлаш дир Японе хина укх деношка цІаенача СССР Лаккехьарча Совета делегаце членаша.

Японски парламента хьийха хиннача цу визитах дика доашхаш дийцар ше къамаьл деш делегацена керте лаьттача СССР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместитела, СССР Лаккехьарча Совета Къамий совета депутата А. И. Микояна. Нов. А. И. Микояна белгалдаьккхар, японски парламентараша, пачхьалкхен деятелаша вІашагІкхета йиш йолаш делегаци хиина хилар, Японе император волча эха из хилар, хІама лелалуча нахаца, промышленностен торговлен цхьаьца объединеной группашца вІашагІкхетар, болхлоаца, студенташца вІашагІкхетар. Шоашца дикача дагара гІуллакх леладеш дайра советски делегаце членашта, аьнна белгалдаьккхар нов. Микояна. Цо аьлар хьал хувцалуш латт, из эггара хьалха Японе хиннача юхе уйлаш, дог безам хувцадениад. ХІанз японски халкъа уйлаши деззараш машар, цІаьха а машар ба. ХІаьта машар бале — из йоккхача доалахочуна — Советски Союзаца доттагІал хилар да.

А. И. Микояна дазь къамаьл Японе яьа кинокадраш хьа в хьувкхаш дир.

Из телепередача эча хана шоашта хийттараш дийцар СССР-а Лаккехьарча Совета депутаташа З. Т. Сердюка, Д. П. Горюнова, Л. А. Мелентьева, А. Д. Нутэтэгрына, М. В. Джапаридзе.

Ше къамаьл дазь воалаш А. И. Микояна аьлар, советски парламентареша японски халкъа советски нахагара моршал дІаделар. Советски делегацех беттабеннача Японе бахача наха делегацегара шоай оагІонгахьара дийхар советски наха дІайха моршал дІадалар, дика мел дар алар. Оаха из кхоачаш е дир, аьнна белгалдаьккхар А. И. Микояна.

(ТАСС).

Котало яьккхар барт хиларо

ПАРИЖ, 1 июнь. ТАСС корр. В. Сысоева хьахойт:

Мерти Мозелль (Малдбоален Франци) яхача департаментера промышленни город Лонгви беррига демократаш вІашагІтоха дукхача нахьа йолча уйлан символ а хиина дІаеттай. Къаьстта Лонгве даьча парламентени хоржамий шоллагІа тур йистеьлар ФКП ЦК члений кандидат вола Луи Дюпон котвалараш ЮНР («керда республика лорара Союз») яхача доал деча парте кандидат Шарль Грейк эшарнеч. Дюпона тІехьа теса кхадж 17.761 голос яр, Грейна тІехьа — 14.678.

Луи Дюпона яьина котало къаьстта дика я из реакце ниэаш деннам а чІоагІа хиннача городе хиларах. ХІанз къаьсттача моттиге даь хоржамеш даьдар ЮНР член волча, металлургически монополеша оттаьча Жозеф Нус депутатски мандат хьа ца эцарах.

Из иштта дале а, хьалхарча туре цуь голосаш Дюпоначарал кІезигагІа яр. Кандидатех цхьанне а цу хана ахкол тІех голосаш кхьча цар цу хана, цудухьа оалхин ньар шоллагІа тур, хьалхарча туречул дукхагІа голосаш алар кандидата.

Иштта дукхагІа йола голосаш кхьчар Дюпонага шоллагІа тур хулача хана кхьча демократически партей кандидаташ юкъера дІабаьда хиларах. ХІанз дахча хоржамашка коммунисташна цхьана кхадж тосcаш хилар социалисташ, радикалаш, кхьча демократически организацей членаш.

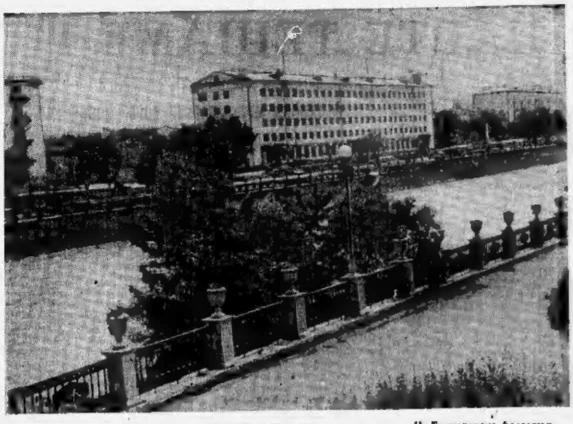

Грозный, набережни.

Н. Гончаровске фотоэтюд.

КОНЦЕРТЕ ХИННА ХІАМА

Советски Союза а доазол дехьарча мехкий а зрителашта дика йовз советски хьалхархочун Эсамбаев Махьмуда ІалаьмаІте йоккха говзал. Цо цецвоаккх маьженаш нийса лелве харца, ший йоккхача темпераментаца, образаш йиззa а шоаш маьрра а халхарашка гІолла хьахьокха харца. Ший концерташка хьажа ухача наха Іалаьмате боккхо эстетически салоІам бу Эсамбаев Махьмуда искусства. Цхьабакъда, цкъа цо... медицински воздействи а йир. Херсонски театре хилар из. Деттача тІоараша гарре эгийоа тІаьк аьнна наьхах йиза хиина зал. Сов чІоагІа лоархІаш ше тІаэцарах эхь хеташи дог тохаленнел волча Эсамбаева кулг айдир, тІаккха залера гІар-тата цу сахьате дижар. Артиста дувцар тайп-тайпарча къамех дола халкъаш гарге дугаш, доттагІлени машарен уйла чІоагІъеш йолча искусства сийлахь-боккхача лоархІамах. Цигга цІевьхха лакхерча ярусера чІоагІа цІогІа дьалар:

— Махьмуд, оаз!

Из новкъа хиина зале багІараш цхьаца-шишша дувца болабедар. Цу цІогІа маІан кхетадиизар Эсамбаева ше а.

— Хазаций шоша? — хьаттар цо. — Укх сахьате юха дувцаргда аз...

Концерт чакхдьаьнначул тІехьагІа мара хиизар гІулакх миштад. Галеркера цІогІа дийттар Махьмуда ше вехарах концерте вена херсонски культпросветучилища студент Барыгин Анатолий вар.

Цул цхьа кІира хьалхагІа вхоргІа улица а хоадаеш тІехвоалаш волча Барыгин Анатолена цІаьхха хезар чІоагІа тормазаш теха даьнна тІатен автомобило теха цІогІеп. Цхьаккха хІама кхетаде кхеизар Анатоле, вешта, цуьна бІаргаяйра шийна оагІорахьара шийна духхьал тІайоагІа автомашинаш, тІаккха цигга дог лоаца а деннa асфальта тІа Іовежар из.

Цхьабакъда, наькъа тІара хатар ца хулаш дисар: хийхаьа юхасайцар автомашинаш. Анатолий, хьалгІатта новкъостал а даь, тротуара тІа дІитІаьигар. Баркал ала безам хиннабар цуи, цхьабакъда, цхьаккха доп ала магаизар цуьна. Лораше новкъостал дича а хІаме хиланзар пул дІахорча деношка а къамаьл юха чудоагІилгах.

Училища студенташ болча хьоашалгІа вера Эсамбаев Махьмуд. Цо дийцар ший творчески наькъах, хаттараш жоп тийлар. Вагах дора хаттараш, цхьабакъда, цхьаьне блокнотах даьккхача наькъатага тІа паздь дайтар артистага хаттар. Цу «бюрократизмо» цецваьккхача Махьмуда хар лайра, каьхат яздь автор малов а каьхатага гІолла шийна къамаьл деле цуьна сеина дагадехад а. Каьхата автор вар Барыгин Анатолий, хІаьта цун истори дийцадар Эсамбаевна къамаьл дазь из ваьннанчул тІехьагІа. Из ха яр артиста ший тІеххьарча концерте студент вийхар а.

Программа чакхъаллалца сакъайла хьежаш ваьгІар Анатолий, хІаьта тІеххьарча халхаро — бразильски «макумба» — цец-ама наьккхар из. ТІаккха цигга дага а доаш керчар цуи мотт. «Махьмуд, оаз!» — уж дар укх тІеххьарча б дийнахьа эггара хьалха цуи багара даьлла дешаш.

Барыгина хинна хІама ше доашхеш, медицински Іилмай доктора профессора Даниил Пронина йоах:

— Барыгин Анатолеца нийсделлача гІулакхаца естественни доацаш цхьаккха хІама дац. Вокхача артиста искусства хІаьхха а дегІ чІоагІдайтар эмоциональни волча аІдинга сагага, хІаьта цуи мотт дІаьаьна хинна афоии цигга хІа а лььна.

Всеволод ВЕДИН,

АПН корреспондент.

Бурув тох автомато

БАКУ. (ТАСС). Каралага буровоех цхьаьне тІа тамаше механиз оттаьй. Бурув тохача инструмента доазала стабилизатор оал цох, забой чу автоматически Іочулургйолаш оттаьй из.

Бурильщика-автомата къаьстта дика башхало я из лелае атта хилар, кулгаца лелаечара чехкка автоматически яккха а автоматически болх бечара иштта кулгаца болх бергболаш яккха а йиш йолаш хилар. Керда конструкци тахкара хьалхара этап йистеьккхача кІоаргга бурув тохача бригадо чІоагІа мах баьб цу техника кердача хІаман. Доазала стабилизатораш Баку серех арахецилга вІаштІехьдоаккхаргда.

БИРУНИ АМЕРИКАХ ЯЬХАР

Испанеца Колумба Америка хьаеллало 450 шу хьалхагІа XI-ча бІаьшере ваьхача средневзнатски Іилмахочо-энциклопедиста Абу-Райхан Бируни боъкоаца дог тийша а волаш яьхад из континент йолаш хиларах. Шийна хийттар «Индия» яхача ший балха тІа яздаьд Бируни.

«Оаха дьача тохкамех, — яздаьд цо, — тхона гучадьннад, малхбоалеи полушаре къилбаседан дийь даькъацарча шин даькъах цаІ лаьтта хилар. Цу бахьанах хет тхона, цуьна нийсса сехьара дигьлагІа дакъа а лаьтта хила мег аьнна».

Уж малхбузехьара лаьтташ вайна довзац, йоах Бируни, «фо сатем боацаш, хий дукха хилар а дІавахар юха цІа ца ва кхерим болаш хилар а бахьан долаш форда наькъаца цига дахa аІаштІехьдоацандаь».

Америка йолаш хиларах бокъоаца дог тийша дувц кхы а «Канон Масуд», «Ат-Тахдид» яхараш саина долча ший балхаш тІа а.

Малхбоалехьарча а малхбузехьарча дунен довкъошка шах баха лаьтташ хилара дукхьала дувцаш цхьаккха хІама дац,— яхаш язду цо «Ат-Тахдид» яхача сочинене тІа. — Цуьна новкъарле юлургьяц е унзаречa шелалга а, е унзаречa йовхалга а... Кхьметтел из бахьан долаш а ца хила йиш йолаш дац, гобьккха форд а болаш, йовзаш йолча дунен районашта дехьа вайна да ьына хеташ дола доккхий лаьтташ.

Іалман историена йовзаш яц цу хана селле дог тийшаи дукхазен американски материк хилара яькъехьа цхьанна а кхыча дийца моттиг. Эггара нийсагІа долча Тосканелли яхача итальянца XV-ча бІаьшера оттадаьча дунен карта тІа Европанен Азенаи юкъе хІама дац бІарг ма хкоача бола Атлантически океан мара.

XV-гІа бІаьшере чакхйоаллаш Америка хьайийлача, форда наькъана делаш хиннача испанцашта хоаш хиннадолий-теш Бируни из гениальни гипотеза? Средни Азерча Іилмахочо новкъостал даь хиннадолий-теш царна? ХІанз укх сахьата жоп дала йиш йолаш дац уж хаттараш. ЦаІ да хоаш, XV-гІа бІаьшере хьатІакхачналца Іарбий довла кІал хиннача испанцашен португальцашен малхбоалехьарча Іилмахоша яздаь балхаш лаьрххІа Іомадеш хина хилар, хІана аьлча Іарбий Іилма цу хана дунен тІа эггара дукхагІа гаьнадаьнна хиннад. Бируни сайна волча гІорваьннача Іилмахочун сочиненеш цу хана Испане дукхача библиотекашка ядаш хиннай.

Царна а кхыча а хаттарашта дала жоп лохаш ва хІанз цу оагІорахьа дІахо тохкамаш деш вола Ташкентски университета профессор географи историки Хамидулла Хасанов. Хетаргахьа, бакъдолчуна дух тІа вала мег Бируни гениальни гипотеза иштта Іомаеш вола Хайдарабадера индийски Іилмахо Саид Хасан Барани.

Вадим ТРУБНИКОВ.

(АПН).

Ладувгlа

РАДИО: 6.30 — Юрте бахамаш болхлоча передача (гІалгІай меттала); 6.45 — концерт; 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор; 7.20 — ловзар; 8.15 — «Серхло» газета обзор; 8.25 — концерт; 8.45 — «Къона тІехье» яха передача (эрсий меттала); 16.00 — радиои телевизиони передачай программа; 16.05 — концерт; 16.30 — керда хоамаш (гІалгІай меттала); 16.45 — «Ша-Ведено тилла тІийь» яха очерк (гІалгІай меттала); 17.00 — «Іилмен дин цхьаьна тарлургдий» яха беседа (эрсий меттала); 17.15 — «Къонал» яха передача (эрсий меттала); 17.30 — керда хоамаш (эрсий меттала); 17.45 — «Берий ахкенара салоІам» яха беседа (нохчий меттала); 18.20 — керда хоамаш (нохчий меттала); 18.30 — Советски Союза кубок яккхара. Донецкерча «Шахтеран», Грознерча «Терекан» юкъе хІаьхьоя футбольни матчах йола трансляци; 18.45 — ДоттагІлен концерт.

УКВ: 9.00 — «А. А. Крейн» яха концерт-очерк; 9.40 — «Дворянски бІи» яха радиоспектакль; 19.00 — «Санна дийцар музыка?» — яха передача; 19.25 — «Любовь Яровая» яхача спектакла монтаж (нохчий меттала); 20.25 — Ойстраха концерт; 21.30 — «ЦІи» яха радиопостановка.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 17.00 — Советски Союза кубок яккхара дІахьоча Донецкерча «Шахтеран» Грознерча «Терекан» юкъерча футболах ловзара матча трансляци; 18.45 — телевизиони кІардаваш (гІалгІай меттала); 18.55 — «Касумова Хьава хьийкъе воаташ кхелара къовсам лоаттабеш я» яха репортаж (нохчий меттала); 19.05 — «Моршал ла хьога, туристски ахка!» — яха репортаж (нохчий меттала); 19.20 — Пропаганда культураштa—дика Іуналь; 19.35 — художественни самодеятельноста концерт; 20.15 — передачай программа; 20.20 — «Суд» яха художественни фильм; 21.35 — кинооникъбара альманах.

Доазол дехьарча кепа йоазон оагІонаш тІа

Социалистически мехкий газеташа шерра белгалдаьккхар бераш лорадера Дунен халкъашта юкъера ди. Халкъа Іалкъашта юкъера ди. Халкъа Іаькъаш тІехьен еш йола Іалаьмате йоккха йовкхо къахьохаш йола ираз долча а дог хкаш йола ираз долча а дог гІозача а берех язъяь статьяш, очеркаш, фотоснимкаш арайоах. Бераш лорадара Дунен халкъашта юкъерча денна кетаьь материалаш араьхай доазол дехьарча мехкий демократически кепа йовзено а.

Боккха теркам тІабохийт газеташа новкъост Вальтер Ульбрихта ГДР кхыбола хьалхле лелаю партийна а пачхьалкхен а деятелаши Советски Союзе хилара.

Американски кепа йовзено дукха моттиг лу тахан Гонолулу 2 июне хьайиллача пачхьалкхен департаментен Пентагонен кулгалхой совещанех долча хоамашта. ГІар айеш язъяьча статьи тІа «Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газето «Тихоокеански пачхьалкхе хиларах тара США дІаиккхар кхерам ба» яхаш чІоагІа «и тІара дьаьха дувц. «Нью-Йорк таймс» яхача газето язду Гонолулу хулача совещане Къулба-Малхбоален Азе США лелорйола «керда стратеги» оттае гІортаргба, яхаш. Цхьабакъда, газето дІахо йоах, совещане дувцаргда Къулба-Малхбоален Азе «низа демонстраци» иштта е еза яха дош а.

Газеташа теркам тІабохийт США шоаш къаьстта долча гІозараша кийчъеш ДРВ тІатаІара планаш я яхаш конгрессмена Лэйрда даьча къамаьла. «Дейли мейл» яхача английски газето цуьна дувзаденна белгалдоаккх, хетаргахьа, Лэйрда йовзаш я общественноста лечкъаеш хиина «лоархІаме сведенеш», яхаш.

«Иомиури» яхача японски газето Лаоса гІулакхашта тІехьа хьисапе США юкъелелхера духьал дуц, иштта юкъелелхоро мехкара хьал эрдий мара кхы дикадар дергдац, яхаш. Газето США тІахьех хьаькъала оазага ладувгІара, «ше леладеча гІулакхашта тІехь лоралуш хилара».

«Дейли мейл», яхача лондонски газето, Франце кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Кув де Мюрвиль Мадриде хиларах итоговаш еш, язду франко-испански переговораш хиннача хана дийцар Испанега атомни энергех пайда эцийтара Франце новкъостал де йиш хургхиларах, яхаш. Цу темана хетаь я французски дукхача газетий коментареш а. «Эко» яхача газето «Франко-испански барт-цхьоагІо» эшнача хоама тІа дувц, Мадриде тІема соглашени яьй, хІаьта иштта цига яьй экономически атомни хьакъе вІаши гІулаккхаш леладарах йола соглашени а, яхаш. «Фигаро» яхача газето хоам бу Лаьттан искусственни спутникашка хьежаргболаш Канарски гІайреш тІа французски база хьалъе йолча планах. «Де Голла ший стратегически ловзара юкъехьу Испани» аьнна керте а яздь белгалдоах «Комба» яхача газето. Газето яхачох, Франкистски правительство Францеца гаргаяха дага я Малхбузен Европа кхыча мехкашцара гІулакхаш шерде лерхІаш.

«Трибуна люду» яхача Польски газето кепа теха араяьхай дукхача ведомствашка хиннача партийни конференцеех йола отчеташ цига ПОРП ЦК Политбюро членаша а секретараша а яь выступленеш. «Работническо дело» яхача болгарски газета тІа я Болгари мукъалькина 20 шу дудаш хиларца дувзаденна мехка экономика лакхъяларах йола материалаш. «Руде право» яхача чехословацки газето дуц юрте боахаме балхаш иштта лелорхо «Скынтейя» яхача румынски газета тІа хоам бу Бухаресте лорий-хирургий съезд ший болх баь яларах.

(ТАСС).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цlеча фронтовикий улица, 10. Телефонаш: редактора зам.—2-07-01; бахктохлама секретара—2-45-40; партийни вахаран, промышленни, юртболхаран, письмоий отделий—9-28-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 10. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-40; отделов партийной жизни, промышленности, сельскохозяйственного и писем — 2-28-72.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции.

СФ05147. Заказ № 3203.